

Videoassistenttia perehdyttämässä

Videoassistenttiharjoittelijan haasteet työryhmän keskeisimmällä paikalla

Anne-Marie Vahlsten

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Film & TV
Identifikationsnummer:	4585
Författare:	Anne-Marie Vahlsten
Arbetets namn:	Att skola en videoassistent – Videoassistentpraktikantens utmaningar i centrum av inspelningsteamet
Handledare (Arcada):	Jutta Törnqvist
Uppdragsgivare:	
<p>Sammandrag:</p> <p>Mitt examensarbete handlar om vad videoassistentens arbete går ut på och vad det krävs av en videoassistent i en långfilmsproduktion. Motivet till min undersökning baserar sig på mina egna arbetserfarenheter som videoassistent och c-foto. Alltför ofta har videoassistenten blivit illa behandlad vid inspelning p.g.a. att arbetsuppgifterna inte har gjorts tillräckligt snabbt, noggrant eller på eget initiativ. Behovet av min undersökning kom fram i Jenna Lindéns examensarbete, <i>Tavoitteena Reilu Harjoittelu – Harjoittelijoiden työolojen kehittäminen elokuvatuotannoissa</i>, där hennes undersökning kom fram till att praktikanterna behöver mera skolning och utbildning för arbetet innan praktiken börjar. Utmaningen med min undersökning var att det har skrivits ganska lite om videoassistenter överlag. I min undersökning använder jag mig av en kvalitativ metod i form av temaintervju. Jag intervjuade en scripta, en videoassistent och tre kamera-assistenter, som har arbetat i långa fiktionsfilmer. Min undersökning visar att videoassistenten borde ha hög stresstolerans, hög arbetstakt, rätt inställning, förutse arbetssituationer, anamma spelreglerna samt rutinerna med tålamod och sunt förnuft. I intervjun kom det också fram hur videoassistenterna borde uppföra sig på inspelningsplatsen, vad som påverkar arbetstakten och hur förfar man då ett tekniskt problem uppkommer. Syftet med mitt examensarbete är att vägleda videoassistenter, som utför sin praktik i en långfilmsproduktion, så att filmbranschen skulle få skolade videoassistenter och läroanstalterna skulle få sina studerande in i branschen.</p>	
Nyckelord:	Videoassistent, kameragrupp, filmproduktion, skolning
Sidantal:	39
Språk:	Finska
Datum för godkännande:	13.5.2014

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Film & TV
Identification number:	4585
Author:	Anne-Marie Vahlsten
Title:	The guidance of a video assistant – the challenge of a video assistant trainee in centre of the crew
Supervisor (Arcada):	Jutta Törnqvist
Commissioned by:	
<p>Abstract:</p> <p>My degree thesis focuses on the practical work of a video assistant and what is required of this person when shooting a feature film. I base my degree thesis study on my own work experience both as a video assistant trainee and as a second assistant camera. Regretfully often a video assistant is discriminated if he or she is not performing the work duties fast enough, specifically enough or with enough initiative. The need for my study arose through Jenna Lindéns degree thesis: <i>Aiming for a fair internship – Development of Interns' Working Conditions in Film Productions</i>, in which she showed, among other things, that trainees need more orientation and guidance before the traineeship begins.</p> <p>The challenge I faced with my study was that there is not much written about video assistants and their work. In my research I used qualitative research methods in the form of theme interviews. I interviewed a script supervisor, a video assistant and three camera assistants who have been working in feature films. My research shows that a video assistant is required a high stress tolerance, prediction of work situations, rapid work pace and game literacy. Also important is to adapt the routines, not forgetting patience and common sense. The interviewees revealed how a video assistant should behave on a film set, which factors has an impact on the work rate and what to do, for an example when a technical problem appears.</p> <p>The aim of my research is to provide guidance to future video assistant trainees for feature film shootings with the aim of producing well oriented video assistants and also to aid educational units to provide their students an easier access to this field.</p>	
Keywords:	Video assistant, camera crew, feature film production, guidance
Number of pages:	39
Language:	Finnish
Date of acceptance:	13.5.2014

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Film och TV
Tunnistenumero:	4585
Tekijä:	Anne-Marie Vahlsten
Työn nimi:	Videoassistenttia perehdyttämässä – Videoassistenttiharjoittelijan haasteet työryhmän keskeisimmällä paikalla
Työn ohjaaja (Arcada):	Jutta Törnqvist
Toimeksiantaja:	
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Opinnäytetyöni käsittelee mitä videoassistentin työ on käytännössä ja mitä häneltä vaaditaan pitkän fiktioelokuvan kuvauksissa. Lähtökohdat opinnäytetyöni tutkimukseen ovat peräisin omasta työkokemuksesta sekä videoassistenttiharjoittelijana että 2. kamera-assistenttina. Valitettavan usein videoassistentti tulee syrjityksi, koska ei suoriudu työtehtävistään tarpeeksi nopeasti, täsmällisesti tai oma-aloitteellisesti. Tutkimukseni tarpeellisuus tuli esiin Jenna Lindénin opinnäytetyössä, <i>Tavoitteena Reilu Harjoittelu – Harjoittelijoiden työolojen kehittäminen elokuvatuotannoissa</i>, jossa hänen tutkimuksensa osoitti muun muassa harjoittelijoiden tarvitsevan enemmän perehdytystä ja ohjausta ennen harjoittelun alkamista.</p> <p>Tutkimukseni haaste oli, että videoassistenteista on ylipäänsä kirjoitettu aika vähän. Tutkimuksessani käytin laadullista tutkimusmenetelmää teemahaastattelun muodossa. Haastattelin kuvaussihteeriä, videoassistenttia ja kolmea kamera-assistenttia, jotka ovat työskennelleet pitkissä fiktioelokuvissa. Tutkimukseni osoitti että videoassistentilta vaaditaan korkeaa stressinsietokykyä, asennetta, työtilanteiden ennakoimista, ripeää työskentelyä, sekä pelilukutaidon että rutiinien omaksumista unohtamatta malttia ja maalaisjärkeä. Haastateltavat kertoivat muun muassa miten videoassistentin tulisi käyttäytyä kuvauspaikalla, mitkä seikat vaikuttavat työn nopeuteen ja mitä tehdä esim. teknisen ongelman ilmentyessä.</p> <p>Tutkimukseni tavoite on perehdyttää tulevia videoassistenttiharjoittelijoita pitkän fiktioelokuvan kuvauksiin, jotta elokuva-alalle saataisiin perehdytettyjä videoassistentteja ja oppilaitokset saisivat opiskelijat helpommin alalle.</p>	
Avainsanat:	Videoassistentti, kameraryhmä, elokuvatuotanto, perehdyttäminen
Sivumäärä:	39
Kieli:	Suomi
Hyväksymispäivämäärä:	13.5.2014

SISÄLTÖ / CONTENTS

1	JOHDANTO	7
1.1	Tutkimuksen tausta ja tavoite	8
1.1.1	<i>Videoassistentti alan kirjallisuudessa</i>	<i>9</i>
1.2	Tutkimuskysymykset	9
1.3	Tutkimuksen rajaus ja aiemmat tutkimukset	10
1.4	Termimäärittely	11
2	Videoassistentti osana kameraryhmää	13
2.1	Käsitteistä kankaalle	13
2.2	Kameraryhmä muodostuu	15
2.2.1	<i>Kuvaaja.....</i>	<i>16</i>
2.2.2	<i>Kamera-assistentit.....</i>	<i>16</i>
2.2.3	<i>Videoassistentti</i>	<i>17</i>
3	Tutkimuksen toteutus.....	18
3.1	Laadullinen tutkimus.....	18
3.2	Haastattelukysymykset.....	20
3.3	Haastateltavien valinta	21
4	Tutkimuksen tulokset	23
4.1	Korkea stressinsietokyky ja asenne kohdillaan	24
4.2	Ennakoiminen	25
4.2.1	<i>Mihin sijoittaa monitori</i>	<i>26</i>
4.3	Rutiinien omaksuminen	27
4.3.1	<i>Miten olla nopea ja tehokas</i>	<i>29</i>
4.4	Pelilukutaito/ Tilannetaju	30
4.5	Malttia ja maalaisjärkeä	32
4.5.1	<i>Mitä tehdä jos kuva ei näy.....</i>	<i>33</i>
5	Pohdintaa	35
6	Lähteet.....	36
7	Liitteet.....	40
7.1	Sammandrag	40

Kuvat

Kuva 1. Elokuvatuotannon osastot, *DEPT: Department* (Richard Gatesin kaavio Valoman opinnäytetyössä, 2008).....14

Kuva 2. Monitorikärky edestä ja takaa. Tallennin kuvassa on Pix. (Sound devices Pix 240 HD recorder).....18

Kuva 3. Kuvasignaalin reititys yksinkertaisuudessaan.....29

Kuva 4. PSU tallennin kosketusnäytöllä (Film and Digital Times [www]).....31

Kuva 5. Monitoriin tulee kuva A kanavan kautta (katso nuoli).....34

1 JOHDANTO

”Miksi ei näy kuvaa?” On kysymys jonka olen kuullut lukuisia kertoja kuuden vuoden elokuvatyökokemukseni aikana. Tämä kysymys tuli esiin jo vuonna 2006 kun olin suorittamassa ensimmäistä työharjoitteluani videoassistenttina Tali-Ihantala 1944 elokuvan kuvauksissa. Monitori pimeänä vaikka kaikki johdot ovat paikoillaan, sähköäkin on ja kaikki pitäisi olla oikein vai onko? Tunne voi olla turhauttava ja erityisiä paineita kasvattaa vieressä oleva ohjaaja, kuvaussihteeri ja muut osastojen vastaavat, jotka haluavat nähdä kameran kuvan monitorista. Nousee myös pelko työtehtävän epäonnistumisesta ja siitä ettei enää koskaan saa töitä elokuva-alalla.

Valitettavan usein videoassistentti saa syntipukki leiman, koska ei suoriudu työtehtävistään tarpeeksi nopeasti, täsmällisesti tai oma-aloitteellisesti. Opinnäytetyössäni tutkin mitä videoassistentin työ pitää sisällään ja mitä häneltä vaaditaan pitkän fiktioelokuvan kuvauksissa. Olen valinnut teemahaastattelun tutkimusmenetelmäksi, jonka avulla pyrin kartoittamaan ammattilaisten odotuksia videoassistentilta pitkän fiktioelokuvan kuvauksissa Suomessa. Miten elokuvatyöryhmän ammattilaiset reagoivat harjoittelijoiden vaikeuksiin ja mitä parannusehdotuksia he voivat antaa.

Käytän laadullista tutkimusmenetelmää yksilöhaastattelun muodossa. Aineistonkeruu toteutuu puolistrukturoidulla teemahaastattelulla videoassistentin, kamera-assistenttien ja kuvaussihteerin kanssa.

Opinnäytetyölläni haluaisin opastaa tulevia työharjoittelijoita, jotka aikovat suorittaa harjoittelunsa videoassistenttina pitkässä fiktioelokuvassa. Toivon että työharjoittelija saa näiden haastattelujen kautta tietoa mitä videoassistentilta odotetaan ja mitä mahdollisia ongelmia voi olla luvassa elokuvan kuvauksissa ja miten niistä voi suoriutua. Tutkimuksen tavoite on perehdyttää tulevia videoassistenttiharjoittelijoita pitkän fiktioelokuvan kuvauksiin, jotta elokuva-alalle saataisiin perehdytettyjä videoassistenttiharjoittelijoita ja oppilaitokset saisivat opiskelijat helpommin alalle.

1.1 Tutkimuksen tausta ja tavoite

Lähtökohdat oppinäytetyöni tutkimukseen ovat peräisin omasta työkokemuksestani videoassistenttiharjoittelijana sekä työkokemuksestani 2. kamera-assistenttina. Työskentelin kuuden vuoden ajan 2. kamera-assistenttina seitsemässä pitkässä fiktioelokuvassa. Olen myös toiminut 1. kamera-assistenttina lyhytelokuvissa, mainoksissa sekä kuvannut muutaman lyhytelokuvan. Työkokemusta minulla on myös leikkausassistentti työstä, joka painottuu elokuvan jälkitöihin. Työkokemukseni elokuva-alalta ja eteenkin 2. kamera-assistenttina, joka myös ohjaa videoassistenttia tämän ollessa harjoittelija, antaa hyvän pohjan tutkimukselleni.

Videoassistenttiharjoittelijoita on ollut monenlaisia ja ovat suoriutuneet työstään vaihtelevasti. Kokemissani kuvauksissa videoassistentista on kuitenkin tullut jonkinlainen työryhmän syntipukki, koska ei ehdi tai kykene oppia työtehtäviään siinä ajassa mitä pitäisi. Jollei assistentti opi asioita ensimmäisten viikkojen aikana, häneen suhtaudutaan negatiivisesti ja vähättelevästi. Harjoittelija-asemassa olevalle ei pidä antaa päävastuullista työtä yksin ja itsenäisesti hoidettavaksi (Teatteri- ja mediatyöntekijöidenliitto 2013 s. 5 [PDF]), joka jo sinänsä rikkoo sääntöä ottaa harjoittelija tekemään videoassistentin työtä. Näin on kuitenkin toimittu niin kauan kun olen elokuva-alalla ollut, joten lähtökohta tutkimukseen on se että videoassistentti on harjoittelija. Elokuva-alan työharjoittelijat kaipaavat enemmän työvalmennusta ennen harjoittelujaksoa (vrt. Lindén 2013b s. 9), joten pyrin opinnäytetyölläni kartoittamaan harjoittelijalle työryhmän odotuksia, jotta hän voisi paremmin valmistautua työharjoitteluun videoassistenttina pitkässä fiktioelokuvassa. Opinnäytetyöni voi olla hyödyllinen myös kamera-assistenteille, siten että he voivat antaa työni luettavaksi tulevalle videoassistentille jo viikkoja ennen kalustopäivää jolloin he yleensä tapaavat harjoittelijan ensimmäistä kertaa. Näin opiskelija saa mahdollisuuden tutustua työtehtäväänsä etukäteen, tosin vain teoriatasolla. Opinnäytetyöni voi myös toimia oppilaitoksissa taustatietona tulevien assistenttikurssien sisältöä ajatellen.

1.1.1 Videoassistentti alan kirjallisuudessa

Haasteellista tutkimuksessani oli, että videoassistentteista on ylipäänsä kirjoitettu aika vähän, siksi käytän videoassistenttitoimenkuvan selvityksessä pääosin haastateltaviani lähteinä luvussa 2.2.3. Kirjallisuutta kamera-assistentin työstä sen sijaan on saatavilla, joista ehkä tunnetuin on David E. Elkinsin kirjoittama *The Camera Assistant's Manual*. Tässä kirjassa läpikäydään yksityiskohtaisesti muun muassa 1. ja 2. kamera-assistentin työtehtävät ja vastuualueet (Elkins, 2009). Videoassistenttia kyseisessä kirjassa ei mainita.

Internetistä löysin artikkelin amerikkalaisesta videoassistentista nimeltään Chris Waggener, joka on ollut videoassistenttina mm. *Pirates of the Caribbean* elokuvassa (katso Britannica Editors, 2010 [www]). Artikkelissa haastatellaan Waggeneria hänen työnkuvastaan eri elokuvissa. Amerikkalaisissa pitkissä elokuvatuotannoissa video-osasto koostuu enemmän kuin yhdestä videoassistentista. Tällaisessa tapauksessa ammattinimikkeet voivat esim. olla ”key video assist operator”, jonka assistentti on nimikkeellä ”video assist operator”. Waggener on työkennellyt myös ”video floor supervisor” sekä ”video engineer” nimikkeillä. Tämän lisäksi Internetistä löytyi englanninkielisiä sivustoja, joissa selvitetään lyhyesti videoassistentin työnkuva ja vaatimukset (katso Creative skillset & Inside jobs, [www]). Suomenkielisiä vastaavia sivustoja ei videoassistentista löydy, mutta sen sijaan kameraosaston sekä muut työryhmän toimenkuvat löytyivät Elokuvantaju-nimiseltä sivustolta (ELOKUVANTAJU, [www]).

1.2 Tutkimuskysymykset

Mitä videoassistentilta vaaditaan pitkän fiktioelokuvan kuvauksissa? Tutkimuksessani pyrin kartoittamaan videoassistenttiharjoittelijan haasteita kuvauspaikalla. Haastattelukysymysten kautta pyrin selvittämään mm. mitkä työtehtävät voivat tuottaa videoassistentteille vaikeuksia ja miten niistä tulisi suoriutua kuvauksissa? Opinnäytetyölläni toivon auttavani tulevia videoassistenttiharjoittelijoita työssään.

1.3 Tutkimuksen rajaus ja aiemmat tutkimukset

Opinnäytetyössäni tutkin millaisiin haasteisiin videoassistenttiharjoittelija voi kohdata pitkän fiktioelokuvan kuvauksissa. En tule siis kartoittamaan mitä videoassistentilta vaaditaan esim. dokumenttielokuvan taikka mainosten kuvauksissa, koska minulla on eniten kokemuksia pitkistä fiktioista, joten keskityn tutkimuksessani niihin. Lähtökohdani tutkimukseeni on että videoassistentti on harjoittelija eikä ammattilainen, koska kuuden vuoden työkokemukseni aikana videoassistentti on ollut harjoittelija. Opinnäytetyöni on tarkoitettu kaikille videoassistenttiharjoittelijoille eri oppilaitoksissa. En tule erityisemmin rajamaan harjoittelijan työskentelyä filmi tai digitaaliseen tuotantoon, koska työtehtävät ovat pääpiirteittäin samat molemmissa tuotantotyypeissä videoassistentin osalta (vrt. Suomi 2010, s. 7). Opinnäytetyöni ei toimi niinkään videoteknisenä oppaana, vaan keskittyy enemmän videoassistenttityön käytännöllisen puolen hallitsemiseen. Kartoitan kuitenkin pääpiirteittäin millaisesta teknisestä työstä on kyse.

Tutkimukseni tarpeellisuus tuli esiin Jenna Lindénin kaksiosaisessa opinnäytetyössä *HARJOITTELIJOIDEN TYÖOLOJEN ELOKUVATUOTANNOISSA – Selvitys Suomen Elokuvasäätiölle* (Lindén 2013a) sekä *TAVOITTEENA REILU HARJOITTELU – Harjoittelijoiden työolojen kehittäminen elokuvatuotannoissa* (Lindén, 2013b). Ensimmäisessä osassa Lindén käsittelee Suomen elokuvasäätiölle toimeksiantona tehtyä tutkimusta, jonka tarkoituksena on kartoittaa harjoittelijoiden työoloja sekä kokemuksia elokuvatuotannoissa. Lindénin tutkimustavoitteena on löytää kohtia työharjoittelussa, joihin kaivattaisiin muutosta. Tutkimus toteutettiin sähköisellä kyselyllä. (Lindén, 2013a)

Toisessa osassa Lindén käsitteli kehittämismahdollisuuksia koskien harjoittelijoiden palkkaa, ylitöitä, perehdytystä, työilmapiiriä, kohtelua, työtehtäviä, harjoittelijoiden määrää sekä koulun roolia. Tutkimus toteutettiin haastattelun muodossa. (katso Lindén 2013b, s. 5) Lindénin opinnäytetyö keskittyi kaikkiin työharjoittelijoihin elokuvatuotannossa, mutta minä keskityn ainoastaan videoassistenttiharjoittelijaan ja tämän perehdytykseen.

Timo Suomi on kirjoittanut oppaan digitaalisen elokuvatuotannon vaiheista opinnäytetyönään. *Opas digitaalisen tuotannon perusteista tuotantohenkilökunnalle* käy läpi digi-

taallisen elokuvatuotannon vaiheet kuvausvalmisteluista valmiin elokuvan arkistointiin (Suomi 2008). Suomi kartoittaa digitaalisuuden tuomat mahdollisuudet ja vaatimukset elokuvatuotannossa, sekä selvittää tekniset eroavaisuudet filmituotannon ja digitaalisen tuotannon välillä (vrt. Suomi, s. 4). Opinnäytetyö keskittyy mm. kameratekniikan ymmärtämiseen, mikä voi olla hyödyksi videoassistentille myös tulevia työtehtäviään ajatellen.

Hiljaisen tiedon merkityksestä ammatilliseen osaamiseen ja oppimiseen voi lukea Julia Jumppasen opinnäytetyöstä *HILJAINEN TIETO APULAISSOHJAAJUUDESSA*. Jumppanen keskittyy siihen kuinka hiljainen tieto vaikuttaa apulaisohjaajuuteen (Jumppanen 2013). Hiljainen tieto on ihmisen sisäistä ja opittua tietoa, jota ihminen soveltaa tiedostamattaan kokemustensa kautta (Jumppanen, s.5-6). Jumppanen mainitsee myös että hiljainen tieto koetaan henkilökohtaiseksi ja arvokkaaksi, joten hän kyseenalaistaa sen miksi haluaisimme antaa kilpailijalle ne tiedot ja taidot mitä itse olemme hankkineet suurella vaivalla (katso Jumppanen, s.10)? Opinnäytetyössäni toivon että haastateltavat antaisivat sitä ns. hiljaista tietoa, niin että tulevat videoassistenttiharjoittelijat saisivat jonkinlaisen ennakkoinformaation tulevasta työstään käytännöllisestä perspektiivistä. En kuitenkaan käytä termiä ”hiljainen tieto”, vaikka sen voi tulkita läsnä olevaksi haastatteluiden sisältöä ajatellen.

Hierarkian noudattaminen kuvauspaikalla on kaikille työryhmän jäsenille välttämätöntä, myös videoassistentille. Laura Valoma selvittää opinnäytetyössään *KUVAUSRYHMÄN HIERARKIA* millaisissa tilanteissa hierarkia voi olla tarpeetonta tai jopa haitallista kuvausryhmän toiminnalle, sekä mitkä asiat tekevät hierarkiasta ehdottoman tarpeellisen kuvausryhmän toimivuudelle. Valoma pohtii aihetta suppean kyselyn sekä kahden lyhytelokuvan pohjalta. (Valoma 2008) Valoman opinnäytetyö toimii hyvänä tukena omalle opinnäytetyölleni.

1.4 Termimäärittely

- BNC: Lyhenne sanoista Bayonet Neill-Concelman. BNC on koaksiaalikaapelin liitin. BNC johdossa kulkee kuvasignaali.
- Callsheet: Kuvausaikataulu

- Choko-kela: Sähkökela
- C-stand (ständi): Century stand, pieni kolmijalkanen statiiivi (Singleton & Conrad 2000, s. 57)
- DAT: Data Wrangler, erityisosaaja joka lataa ja varmuuskopioi kuvatun materiaalin erillisille kovalevyille (vrt. Wheeler 2009, s. 47)
- DIT: Digital Imaging Technician, vastaa digitaalisen kuvauksen tekniikasta ja tiedon kulusta. DIT vastaa myös jossain tapauksissa kuvamateriaalin konkreettisesti siirtämisestä kuvauspaikalla. (Suomi 2010, s. 14)
- Dolly: Kamera-ajoon käytettävä, pyörillä varustettu kameravaunu. Liikutetaan joko tasaisella lattialla tai erillisellä ajoradalla (Hedström 2014, s. 192)
- EXT: Exteriööri kuvaus. Kuvaus ulkotiloissa.
- Filmi: Filmiformaatti; filminauhan leveys, tavallisesti 8, 16, 35 tai 70mm (Sterner 1999, s. 36)
- Flag (flägi): Musta kangas (duvatyne) kiinnitettynä metallikehyksessä, jonka tehtävä on peittää ja varjostaa tiettyä osa-aluetta kuva-alalla, esinettä tai kameraa valolta ja heijastuksilta. (vrt. Singleton & Conrad, s. 123)
- Filtteri: Värillinen tai väritön lasilevy joka suodattaa tai pehmentää valoa. Asetetaan kameralinssin eteen. (vrt. Singleton & Conrad, s. 119)
- Genis: Sähkö generaattori.
- Grippi: Rakentaa kamera-ajolle radan ja työntää dollya / operoi kraanaa (vrt. Singleton & Conrad, s. 139)
- Harjoittelija: Opiskelija on harjoittelemassa työtehtäviä. Hän saa opintoihin liittyvästä työharjoittelusta opintopisteitä työnkorvauksena. (vrt. Teatteri- ja media-työntekijöidenliitto 2013 s. 5 [PDF])
- Hiekkasäkki: Kahvallinen hiekka- tai lyijytäyteinen kangaspussi, jolla voi mm. lisätä jalustan painoa ja tehdä siitä tukevamman (Hedström, s. 193)
- Hierarkia: Arvojärjestys
- INT: Interiööri kuvaus. Kuvaus sisätiloissa.
- Kinopää: engl. fluid head: Kiinnitetään jalustaan, jonka päälle kiinnitetään kamera.
- Kuvaaja: engl. DOP/DP: Director of photography. Ammattinimike. Vastaa elokuvan kuvan ja kohtausten valaisusta, kuvan sommittelusta ja kuvan valotuksesta.

ta. Ennakkosuunnitteluvaiheessa purkaa yhdessä ohjaajan kanssa elokuvan koh-
taukset kuviksi ja suunnittelee sekä ohjaajan että lavastajan kanssa elokuvan ko-
konaisvisuaalisen ilmeen (Hedström, s. 194- 195).

- Kuvausformaatti: Millä laadulla kuvataan. Filmi tai digitaalinen formaatti (HD).
- Magliner: Kameravaruste kärry, jossa kulkee kameraobjektiivit, filmikasetit, ko-
valevyt, muistikortit jalustat jne.
- PSU: Kovalevytallennin
- Purku: (Kuvauspäivän purku. Engl. Wrap) Kuvausten jälkeinen hetki, jolloin
kuvauksessa käytetty kalusto ja rekvisiitta pakataan (Hedström, s. 197- 198).
- Setti: Lavaste. Tarkoittaa puhekielessä usein aluetta, jossa kuvaukset ovat käyn-
nissä (Hedström, s. 198).
- Skarppaaja: kutsumanimi 1. kamera-assistentille, joka tarkentaa kuvaa, eli
skarppaa. Katso myös skarppi.
- Skarppi: Terävä tai terävyys. Käytetään otoksesta esimerkiksi sanomalla, että
kuva on skarppi / epäskarppi tai että skarppi pidetään tietyssä kohteessa. Mikäli
terävyysalue pysyy samana koko kuvan ajan, on kyseessä fix-skarppi. (Hed-
ström, s. 198- 199)
- Valaisija: Ammattinimike. Vastaa elokuvan valaisun teknisestä toteutuksesta
kuvaajan ohjeiden mukaan. Toimii valoryhmän esimiehenä (Hedström, s. 200).

2 VIDEOASSISTENTTI OSANA KAMERARYHMÄÄ

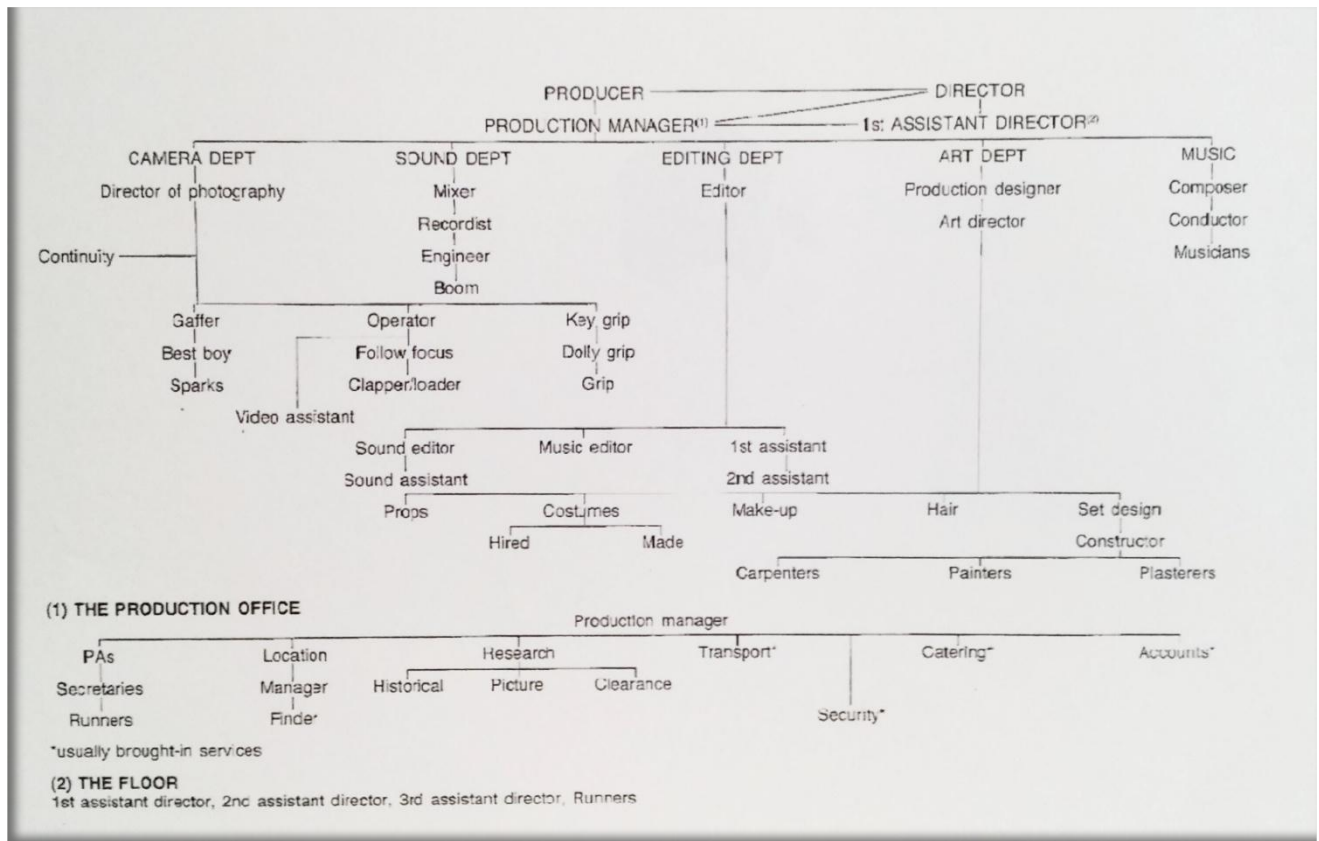
2.1 Käsikirjoituksesta kankaalle

Vaikka videoassistentti tulee vasta myöhemmässä vaiheessa mukaan elokuvatuotantoon,
niin hänen on syytä tietää miten elokuvan teko aloitetaan ja ketkä henkilöt ovat mukana
tuotannon alusta loppuun asti. Näin videoassistentti voi myös suhteuttaa paremmin
oman sijaintinsa elokuvatyöryhmän hierarkiassa.

Silver & Ward (1992, s. 15) toteaa että elokuvan tekeminen koostuu kuudesta vaiheesta:
Kehitys (development), ennakkotuotanto (preproduction), tuotanto (production), jälki-

tuotanto (postproduction), levitys (distribution) ja näytökset (exhibition). Aaltonen (s. 4) lisää että elokuvan tekeminen on prosessi, joka alkaa ideasta, jota testataan ja kehitellään. Siitä tehdään käsikirjoitus, jotta tiedetään millaista elokuvaa kohti pyritään ja min-
 kä perusteella voidaan arvioida elokuvan budjetti. Käsikirjoitusvaiheessa tuotantoon
 liittyy tuottaja ja ohjaaja (vrt. Aaltonen s. 5 & 8)

Tuottaja käynnistää ja päättää tuotannon, sekä järjestää rahoituksen ja valvoo tuotantoa (ELOKUVANTAJU, [www]). Tuottaja on siis taloudellisessa vastuussa elokuvasta. Tuottaja palkkaa käsikirjoittajan, ohjaajan, näyttelijät jne. sekä hän voi myös osallistua elokuvan levitykseen ja markkinointiin. Ohjaaja vastaa elokuvan taiteellisesta kokonai-
 suudesta ja on mukana myös elokuvan leikkausvaiheessa. (katso Vilhunen et al., 1989, s. 13). Ohjaajalla on lopullinen vastuu kaikista elokuvan luovista puolista.

Kuva 1. Elokuvatuotannon osastot, DEPT: Department (Richard Gatesin kaavio Valoman opinnäytetyössä, 2008)

Ennakkotuotanto vaiheen aikana eri osastot aloittavat ennakkosuunnittelun käsikirjoituksen pohjalta. Eri osastoiden vastaavat palkkaavat assistenttinsa ja hankkivat tuotantoon tarvittavan kaluston. Kuvaaja on ennakkotuotannossa, tuotannossa (kuvaukset) ja jälkituotannossa mukana (vrt. Suomen elokuvaajien yhdistys F.S.C ry, [www]). Silloin

kun käsikirjoitus muuttuu kuvaksi ja ääneksi ollaan tuotantovaiheessa, eli kuvaukset alkavat. (vrt. Silver & Ward 1992, s. 15) Keskityn tutkimuksessani tuotantovaiheeseen eli kuvauksiin, koska videoassistentti työskentelee eniten tällä ajanjaksolla. Kameraryhmän tehtävät löytyvät yksityiskohtaisemmin luvussa 2.2.

Matka käsikirjoituksesta kankaalle voi olla todella pitkä, toteaa Aaltonen (katso s. 25). Hyytiän mukaan (2004, s. 57) Heinähattu ja Vilttitossu elokuvan käsikirjoitushakemuksen ja ensi-illan välillä oli 9 vuotta. Käsikirjoittaja, tuottaja sekä ohjaaja joutuvat moneen kertaan pohtimaan, miksi juuri tämä tarina halutaan valkokankaalle, toteaa Aaltonen (katso s. 25).

2.2 Kameraryhmä muodostuu

Videoassistentin on tärkeää tietää ketkä kuuluvat kameraryhmään ja miten hierarkia toimii. Valoma (2008, s. 5) toteaa että olennaista hierarkiassa on sen mukana tuoma järjestys ja työnkuvien selkeys. Hierarkiassa käy ilmi missä kenenkin paikka on, kuka on vastuussa ja kenelle sekä keiden tulisi tehdä tiiviisti yhteistyötä, lisää Valoma (2008, s. 7). Työntekijöiden määrä riippuu yleensä millaista elokuvaa ollaan tekemässä ja minkä kokoisesta budjetista on kyse (vrt. Elkins 2009, s. 43). Tämä pätee myös kameraryhmän kokoon, joka yleensä koostuu kuvaajasta, 1. sekä 2. kamera-assistentista, sekä videoassistentista. Digitaalisissa tuotannoissa kuvauspaikalla voi olla myös DIT tai DAT nimikkeellä oleva henkilö, joka varmuuskopioi ja siirtää kuvatun materiaalin kovalevyille (katso Suomi 2010, s. 14- 15).

Kameraryhmä muodostuu siten että kuvaaja, kameraryhmän johtaja, ehdottaa 1. kamera-assistentin (skarppaajan) ja vaihtoehtoisesti myös kameraoperoijan. Tämä valinta perustuu yleensä aikaisempaan yhteistyöhön. Kuvaajalla pitää olla täysi luottamus 1. kamera-assistenttiin ja tietää että tämä on hyvä työssään. 1. kamera-assistentti vuorostaan ehdottaa 2. kamera-assistentin. Tämäkin valinta perustuu yleensä aikaisempiin työkokemuksiin tai jonkun muun luotettavan 1. kamera-assistentin ehdotukseen. (katso Elkins 2009, s. 44)

Videoassistentin valinta voi tapahtua siten että tuotantoyhtiö on lähettänyt harjoittelu-paikkailmoituksen eri oppilaitoksiin ja näin ollen saaneet opiskelijoiden ansioluetteloita (CV). Tuotantopäällikkö valitsee joko itse ansioluetteloiden pohjalta sopivan harjoittelijan tai sitten lähettää ne 1. ja 2. kamera-assistenteille. Kamera-assistentit voivat myös mahdollisesti haastatella harjoittelijoita. Tässä valinnassa ei ole yleensä kyse aikaisemmasta yhteistyöstä, joten valinta perustuu ansioluetteloiden tai haastattelujen antamaan informaatioon. (Ailasmäki 2014, [suullinen haastattelu])

2.2.1 Kuvaaja

Kuvausosaston tai kameraryhmän taiteellisesti vastaava on kuvaaja, joka on vastuussa kolmesta teknisestä ryhmästä; kameraryhmästä, valoryhmästä ja grippiosastosta (katso Brown 2002, s. 245). Täten kuvaaja ehdottaa kamera-assistenttien lisäksi myös gripin ja valaisijan tuotantoon (katso Elkins, s. 46). Kuvaaja päättää ohjaajan kanssa kuvasomittelusta, kamerapaikoista, kamera-ajoista ja valaistuksesta (Vilhunen et al. 1989, s. 14).

Kuvaaja on vastuussa käsikirjoituksen muuttamisesta visuaalisiin kuviin kunnioittaen ohjaajan toiveita. Ennakkotuotantovaiheessa kuvaaja päättää millä kuvausformaatilla, kameralla, linseillä (objektiiveilla) hän lähtee toteuttamaan käsikirjoitusta. Kuvaaja käy läpi kuvauspaikkoja ohjaajan ja muiden tähän valintaan vaikuttajien kanssa. Kuvauspaikkojen valintaan vaikuttaa sekä esteettiset että käytännölliset asiat. Kuvaaja tekee ohjaajan kanssa kuvakäsikirjoituksen (storyboard), joka toimii ohjaajan ja kuvaajan sekä eri osastovastaavien oppaana kuvauspaikalla. (Katso Elkins 2009, s. 44 - 46)

2.2.2 Kamera-assistentit

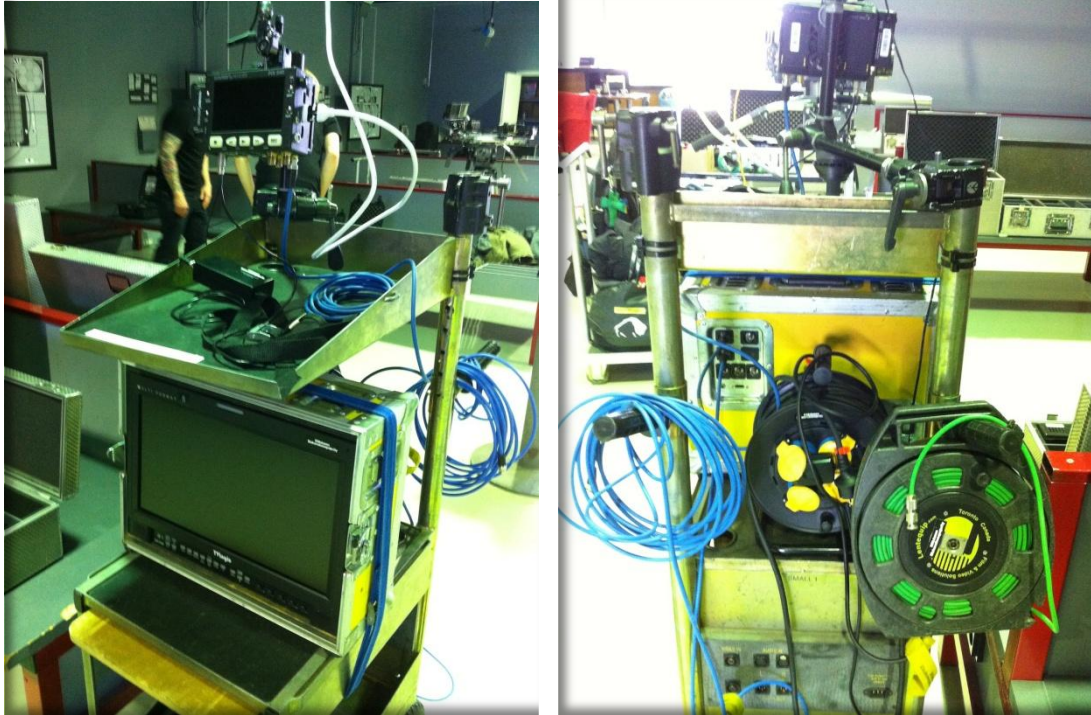
Jollei kuvaaja itse operoi kameraa hän käyttää ns. kameraoperoijaa. Kameraoperoija on kuvaajan alainen, joka sommittelee kuvan kuvaajan antamien ohjeiden mukaisesti (vrt. Elkins s. 46). 1. kamera-assistentti vaihtaa kameraan kuvaajan määräämä linssi ja filteri sekä tarkentaa kuvaa oton aikana (katso Elkins, s. 49). Hän myös siirtää ja huoltaa kalustoa yhdessä 2. kamera-assistentin kanssa.

2. kamera-assistentti avustaa 1. assistenttia muun muassa linssin, filtterin tai akun vaihdossa ja hän on vastuussa materiaalin luetteloinnista ja välittämisestä eteenpäin (vrt. Elkins s. 51). 2. assistentti lyö klaffia joko oton alussa tai lopussa. Filmituotannoissa 2. assistentti lataa ja purkaa filmiä sekä hoitaa sen kehitettäväksi laboratorioon. (vrt. Elkins, s. 50) Digitaalisissa tuotannoissa 2. assistentti vastaanottaa muistikortin tai kova-levyn 1. assistentilta ja välittää sen eteenpäin DIT henkilölle, joka varmuuskopioi kuvattun materiaalin (vrt. Suomi 2010, s. 16).

Kameraryhmän hierarkia toimii niin että käskyt tulee ylhäältä alaspäin, eli 1. assistentti delegoi 2. assistentille ja tämä delegoi videoassistentille. Kameraryhmässä 2. assistentti ja videoassistentti mukautuu 1. assistentin työruutuihin ja sääntöihin. Tämä pätee miten skarppaaja esim. haluaa vastaanottaa linssin 2. assistentilta, toteaa Eränen (2014, [suullinen haastattelu]).

2.2.3 Videoassistentti

Videoassistentin tehtävä on hoitaa monitorointi ohjaajalle, kuvaussihteerille ja muulle työryhmälle sekä nauhoittaa otot, toteaa Hormio (2014, [suullinen haastattelu]). Videoassistentin tulisi kartoittaa mitä monitoreja tulee mihinkin ja mitkä alueet ovat turvassa kuvarajaa ajatellen, painottaa Rytkönen (2014, [suullinen haastattelu]). Videoassistentti auttaa 2. ja 1. kamera-assistenttia siirtämään autosta kalusto kuvauspaikalle ja pystyttämään monitori, lisää Ailasmäki (2014 [suullinen haastattelu]). Tärkeää on löytää monitorille sellainen paikka missä se voisi olla useamman kuvan aikana ilman siirtämistä, toteaa Rytkönen (2014). Videoassistentin tulee hakea sähköä monitorille ja kytkeä BNC johto mahdollisemman nopeasti kameraan, että kuva näkyisi monitorissa. Jos kamera on esim. radalla, eli kamera liikkuu oton aikana, videoassistentin tulee katsoa ettei BNC johto jää ajon aikana mihinkään jumiin, toteaa Hormio (2014). Kun videoassistentti on nauhoittanut otot, hänen tehtävänsä on myös näyttää kuvattu otto tallentimelta ohjaajalle, kuvaussihteerille tai muulle työryhmälle, eli hoitaa play back. Videoassistentti pystyttää siis itsenäisesti työpisteensä, ulkona myös teltan johon monitori tulee, hoitaa tuolit, sähköt ja kuvayhteyden kuntoon kaikkialle mihin sitä vaaditaan, toteaa Rytkönen (2014).

Kuva 2. Monitorikäräry edestä ja takaa. Tallennin kuvassa on Pix. (Sound devices Pix 240 HD recorder)

Videoassistentin tulee olla valpas ja pystyä tekemään töitä ryhmässä (vrt. Creative skill-set, [www]). Hänen tulee myös olla joustava, yksityiskohtiin keskittyvä ja tasapainoinen. Tällä tarkoitetaan että videoassistentin on oltava valmis muuttamaan omia ajatusmallejaan tarvittaessa, keskittyä näkemään pienetkin yksityiskohdat sekä pitämään omat tunteet kurissa vaikeissakin tilanteissa (vrt. Inside jobs, [www]).

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus siitä mitä videoassistentilta vaaditaan pitkässä fiktioelokuvassa. Tutkimusmenetelmäksi olen valinnut teemahaastattelun kartoittamaan odotuksia ja haasteita, joita videoassistenttiharjoittelija voi kohdata pitkässä fiktioelokuvan kuvauksissa. Haastatteluteema on siis videoassistentin työ pitkässä fiktioelokuvassa. Tutkimuksen tavoitteena on perehdyttää tulevia videoassistentteja antamalla tietoa mitä kuvauksissa odotetaan ja neuvoja miten työn voi tehdä huomaamattomasti ja tehokkaasti. Tuomi & Sarajärvi (2009, s. 85) toteaa että laadullisessa tutkimuksessa ei

pyritä tilastollisiin yleistyksiin, joten pääsääntöisesti aineiston koko on pieni tai vähäinen määrälliseen tutkimukseen verrattuna. Tutkimukseni aineisto perustui viiden ihmisen kokemuksiin videoassistentin työstä ja sen tuomista haasteista työryhmän keskeisemmällä paikalla.

Synonyymejä laadulliselle tutkimukselle suomenkielisissä metodioppaissa käytetään ”laadullinen”, ”pehmeä”, ”kvalitatiivinen”, ”ymmärtävä” ja ”ihmistutkimus” (Tuomi & Sarajärvi 2009, s. 23). On tavallista että laadullinen tutkimus asetetaan vastakkain määrällisen tutkimuksen kanssa. Määrällinen tutkimus on selittävä, luonnontieteellinen, kvantitatiivinen ja omaa jäykät tutkimusrakenteet (vrt. Tuomi & Sarajärvi, s. 66). Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen ero on helpommin ymmärrettävissä esim. aineistokeruumenetelmien kautta. Määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen aineistokeruumenetelmä on useimmiten lomakehaastattelu (postikysely). Lomakehaastattelu on strukturoitu ja tavoitteena on saada vastaus jokaiseen kysymykseen annettujen vaihtoehtojen sisällä ja haastattelijan määräämässä järjestyksessä. (Tuomi & Sarajärvi, s. 74) Laadullisen tutkimuksen tavallisimmat aineistokeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto (Tuomi & Sarajärvi, s. 71).

Haastattelut on perinteisesti jaettu strukturoituihin ja strukturoimattomiin haastatteluihin. Strukturoitujen ääripäässä on lomakehaastattelu valmiine kysymyksineen ja vastausvaihtoehtoineen. Strukturoidulla haastattelulla pyritään varmistamaan ettei haastattelijalla vaikuta haastateltavan vastauksiin mielipiteillään. Näiden kahden haastattelutyypin välissä on ns. puolistrukturoidut haastattelut joista tunnetuin on teemahaastattelu. (Ruusuvoori & Tiittula 2005, s. 11) Teemahaastattelussa edetään tiettyjen keskeisten etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa (Tuomi & Sarajärvi, s. 75). Haastattelukysymysten muotoilu ja järjestys voivat vaihdella, mutta mitä tahansa ei voi kysellä, vaan siinä pyritään löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen, ongelmanasettelun tai tutkimustehtävän mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi, s. 75) Strukturoitumattomassa haastattelussa mennään haastateltavan ehdoilla. Haastattelu muistuttaa vapaata keskustelua, jossa sekä haastattelijalla että haastateltavalla voivat nostaa puheenaiheita keskusteluun ja kuljettaa sitä haluamaansa suuntaan. (katso Ruusuvoori & Tiittula, s. 11- 12)

Kun tutkin mitä videoassistentilta vaaditaan pitkässä fiktiossa, koin että teemahaastattelu olisi sopivin haastattelumuoto, koska teemahaastattelussa korostetaan ihmisten tulkintoja asioista (katso Tuomi & Sarajärvi 2009, s. 75). Haastateltavieni vastaukset olivat heidän mielipiteitään, jotka perustuivat heidän kokemuksiin videoassistentin työstä elokuva-alalla. Laadullisessa tutkimuksessa on juuri tärkeää että henkilöt joilta tietoa kerätään, tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon tai että heillä on kokemusta asiasta (Tuomi & Sarajärvi, s. 85). Ruusuvuori ja Tiittula toteavat että oli haastattelu sitten strukturoitu tai strukturoitumaton niin haastattelun kaikki osapuolet vaikuttavat tiedon tuottamiseen (2005, s. 12). Se että itsekin olen ollut elokuva-alalla kameraryhmässä, vaikutti tietysti siihen miten haastateltavat vastasivat kysymyksiin. Tämä oli positiivista, koska haastateltavat tiesivät että ymmärrän videoassistentityön peruspiirteet ja kuvauksissa käytettävän sanaston, joten heillä oli helppo kertoa omat mielipiteensä ja kokemuksensa.

Metodikirjallisuudessa tutkimuksen luotettavuutta käsitellään yleensä validiteetin (tutkimuksessa on tutkittu sitä, mitä on luvattu) ja reliabiliteetin (tutkimuksen toistettavuus) käsittein (Tuomi & Sarajärvi 2009, s. 136). Tutkimukseni on mielestäni validiteetiltaan hyvä, koska tutkimuksessani tuli esiin monipuolisesti mitä videoassistentilta vaaditaan. Reliabiliteetin osalta tutkimukseni voisi olla toistettavissa, mutta tällaisessa laadullisessa tutkimuksessa pitää huomioida että haastateltavien mielipiteissä voi olla eroja ja kun teknologia kehittyy voi videoassistentin työtehtävä muuttua, jolloin tutkimukseni kysymyksiin saataisiin toisenlaisia vastauksia.

3.2 Haastattelukysymykset

Tutkimuksessani käytettävä yksilöhaastattelu oli puolistrukturoitu, eli alustavia kysymyksiä oli kaksitoista, joista kysymykset 1-4 oli ainoastaan niille jotka itse olivat joskus olleet videoassistenttiharjoittelijoina. Haastateltavien vastaukset vaikuttivat paljon siihen missä järjestyksessä kysymykset esitettiin ja myös lisäkysymysten määrään. Kaikki haastateltavat saivat kysymykset etukäteen. Tuomi ja Sarajärvi mainitsevat että haastattelussa on tärkeintä saada mahdollisimman paljon tietoa halutusta asiasta ja siksi on tärkeää antaa haastattelukysymykset etukäteen (katso Tuomi & Sarajärvi 2009, s. 73).

Haastattelujen kesto oli noin 50-60 minuuttia, joista viimeiset 5-10 minuuttia haastattelut saivat kertoa parannusehdotuksia videoassistenttien suorittamaan työhön esimerkiksi kitapausten muodossa.

Teemahaastattelun puolistrukturoidut kysymykset:

1. Missä opiskelit ja millä linjalla?
2. Saitko koulusta valmennusta ennen työharjoittelujaksoa? Minkälaista?
3. Oliko työharjoittelun aikana haasteita? Millaisia?
4. Mikä oli positiivisin kokemus kuvauksista videoassistenttiharjoittelijana?
5. Montako vuotta olet ollut elokuva-alalla ja pääsääntöisin missä työtehtävissä?
6. Mitä konkreettisia työtehtäviä videoassistentille kuuluu?
7. Millaisia neuvoja/vinkkejä annat harjoittelijalle työn alkaessa?
8. Mitkä seikat tulisi huomioida monitorin paikkaa valittaessa?

Lisäkysymys: Jos kuva ei jostain syystä näy monitorissa, miten syytä lähdetään selvittämään?

Lisäkysymys: Mitkä seikat nopeuttavat videoassistentin työtä kentällä?

9. Mitä käyttäytymissääntöjä harjoittelijan tulisi noudattaa kuvauspaikalla? (Mitkä ovat pelisäännöt)
10. Kuinka kauan siinä yleensä menee huomata soveltuuko videoassistentti työhön?
Jos ei, niin miten sitten menetellään?
11. Kun videoassistentti lähtee kuvauksiin, mitä hänen tulee pakata mukaansa kaluston lisäksi?
12. Mitkä ovat ne viisi tärkeintä asiaa mitä tulevan videoassistentin tulisi muistaa/tietää kun hän lähtee harjoitteluun?

3.3 Haastateltavien valinta

Lähtökohtana oli valita haastateltaviksi elokuvatyöryhmän jäseniä, jotka työskentelevät videoassistentin kanssa ja auttavat opastamaan häntä työtehtävissään. Haastattelin viisi henkilöä, joista kolme oli kamera-assistentteja, yksi kuvaussihteeri ja yksi videoassistenttiharjoittelija.

Ensimmäinen haastateltava oli Aleks Rytönen, joka on ollut yksitoista vuotta elokuva-alalla, joista kymmenen kamera-assistenttina. Hän valmistui vuonna 2006 Stadiasta kuvaajaksi ja oli ensimmäisessä pitkässä elokuvassa videoassistenttiharjoittelijana. Nykyään hän ohjaa, kuvaa ja käsikirjoittaa mainoksia ja lyhytelokuvia. Rytönen on ollut mukana 11 pitkässä elokuvassa. Valitsin Aleks Rytösen koska hänellä on kokemusta eri työtehtävistä kuvausryhmässä sekä hän on lyhyessä ajassa edennyt kamera-assistentista kuvaajaksi/ohjaajaksi mainos ja lyhytelokuva puolella. Tämä voi vaikuttaa siihen mitä odotuksia hänellä on videoassistenttiharjoittelijoista.

Toinen haastateltava oli Mika Ailasmäki, 1. kamera-assistentti, jonka kanssa olen työskennellyt kuudessa pitkässä elokuvassa 2. kamera-assistenttina. Ailasmäki on ollut elokuva-alalla vuodesta 1994, eli kaksikymmentä vuotta. Hän on pääsääntöisesti ollut 1. kamera-assistenttina pitkissä elokuvissa. Yhdessä elokuvassa hän oli 2. kamera-assistenttina/lataajana. Vuonna 1994 ei ollut vielä videoassistentteja, joten hänen elokuva-alansa alkoi 2. kamera-assistentin työtehtävästä. Mika Ailasmäen valitsin koska hänellä on pitkä työkokemus kamera-assistenttina. Hän on ollut kamera-assistenttina noin 40 elokuvassa, siten hänellä on myös kokemusta monesta videoassistentista.

Kolmas haastateltava oli videoassistentti, joka halusi pysyä nimettömänä. Henkilö valmistuu keväällä 2014 ohjaajaksi ja oli videoassistenttiharjoittelijana yhdessä pitkässä elokuvassa, joka oli hänen ensimmäinen. Halusin haastatella videoassistenttia joka on ensimmäistä kertaa pitkän elokuvan kuvauksissa ja saada ns. tuoreesta muistista kokemuksia harjoittelujaksosta. Häntä lainatessa käytän nimeä Nimetön videoassistentti.

Neljäs haastateltava oli Sini Hormio, kuvaussihteeri, joka on ollut kahdeksan vuotta elokuva-alalla. Hormio opiskeli vuoden evankelisessa opistossa elokuva- ja TV- ilmaisun linjalla, jonka jälkeen teki töitä TV puolella studioassistenttina, 2. apulaisohjaajana, tuotantoassistenttina ja kuvaussihteerinä. Hormio opiskeli sen jälkeen Lahden muotoiluinstituutissa elokuva ja TV linjalla viestinnän koulutusohjelmassa vuosina 2003 - 2007. Suden Vuosi oli Hormion ensimmäinen pitkä elokuva, jossa hän oli videoassistenttiharjoittelijana. Sen jälkeen hän oli yhdessä pitkässä elokuvassa grip-assistenttina, jonka jälkeen hän on pääsääntöisin ollut kuvaussihteerinä elokuva-alalla. Yhdessä elo-

kuvassa olemme olleet Hormion kanssa samanaikaisesti, jossa olin itse 2. kamera-assistenttina ja hän kuvaussihteerinä. Silloin huomasin hänen olleen suureksi avuksi opastaessaan videoassistenttia, kun en siihen itse ehtinyt. Tämä on syy miksi valitsin Sini Hormion, koska hänellä on paljon kokemusta videoassistenttien opastuksesta ja hän myös tietää mitä voi vaatia ja miten asiat tulisi tehdä.

Viides haastateltavani oli Elina Eränen, kamera-assistentti, joka on ollut mukana teke-mässä 13 pitkää elokuvaa. Eränen valmistui media-assistentiksi Nakkilan käsi- ja taide-teollisuus oppilaitoksesta. Sen jälkeen hän opiskeli Tampereen Ammattikorkeakoulussa taiteen ja viestinnän osastolla ja valmistui sieltä kuvaajaksi, medianomi nimikkeellä. Vuonna 2004 hän aloitti työnsä pitkässä elokuvassa Kaksipäisen kotkan varjossa rekvisiitta ja järjestysassistenttina sekä vuonna 2005 rekvisiitta assistenttina FC Venuksessa. Kamerapuolella Eräsen ura alkoi 1. kamera-assistenttina Täällä Pohjan Tähden Alla elokuvassa, sen jälkeen 2. kamera-assistenttina Postia Pappi Jaakobille elokuvassa ja seuraavana kesänä videoassistenttina Veijarit nimisessä elokuvassa. Tämä on aika epä-tavallista aloittaa korkeimmasta assistentti paikasta ja siirtyä alaspäin videoassistentiksi. Tämä on syy siihen miksi valitsin Elina Eräsen haastateltavaksi. Eränen on sittemmin tehnyt pääsääntöisin 1. ja 2. kamera-assistentin työtä pitkissä elokuvissa, TV sarjoissa ja mainoksissa.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimukseni analyysissä on tärkeää tietää että videoassistentti on yleensä ollut harjoit-telija kuvauksissa. Haastateltavistani ainoastaan Rytkösellä (2014) oli yhdessä tuotan-nossa ollut ammattilainen videoassistenttina. Rytkönen perustelee tämän johtuvan siitä että kuvausten työpäivät olivat kahdeksan tunnin mittaisia ja tuotannossa oli ylityökiel-to. Tuotannossa haluttiin ehkäistä kaikki mahdolliset hidasteet, eli siksi tuotantoon pal-kattiin videoassistentiksi ammattilainen harjoittelijan sijasta. Ailasmäki (2014) toteaa että ammattilainen videoassistenttina nopeuttaisi työtoimintaa, mutta tuotantoyhtiö ha-luaa joka paikasta säästää, niin tämä ei ole mahdollista. Hän mainitsee myös että video-assistentin työ on hyvä alkupolku elokuva-alan oppilaitoksista tulleille opiskelijoille. Haastateltavistani neljällä on omia kokemuksia videoassistenttiharjoittelijana pitkässä elokuvassa. Tutkimuksen päämäärä on auttaa tulevia videoassistentteja valmistautu-

maan työhön paremmin, jotta elokuva-ala saisi parempia videoassistenttiharjoittelijoita ja oppilaitokset saisivat opiskelijat helpommin alalle.

Haastatteluiden kautta tuli esiin seitsemän tärkeää ominaisuutta mitä tulevalla videoassistentilla tulisi olla ja näiden pohjalta lähdetään kartoittamaan myös haastateltavien mainitsemat haasteet ja ehdotukset niistä suoriutumiseen. Videoassistentilla tulisi olla korkea stressinsietokyky ja asenne kohdillaan, ennakoida oma-aloitteisesti työtilanteita nopeuttaakseen työskentelyään, omaksua kuvausten pelilukutaito sekä rutiinit, olla malttia ja maalaisjärkeä. Se mitä tämä käytännössä tarkoittaa on selvitetty luvuissa 4.1 - 4.5.

4.1 Korkea stressinsietokyky ja asenne kohdillaan

Kaikkein tärkein asia videoassistentille on muistaa ettei ota asioita henkilökohtaisesti, toteaa Eränen (2014). Työryhmässä voi olla joku joka huutaa videoassistentille: ”Hei se on se sama reikä kun eilenkin mihin se BNC menee”. Eränen muistuttaa ettei ihmisen perustarkoitus ole koskaan olla ilkeä tahallaan, vaan se on tilannesidonnaista. Rytönen (2014) ei aivan allekirjoita yllä olevaa, vaan toteaa että videoassistentille tullaan aina ehdottamaan, käskemään ja ojentamaan vaikka tämä tekisi työnsä täydellisesti. Hän mainitsee myös että kuvauksissa on vähän sellaista simputtamisen tunnetta että keltanokalle puretaan työpaineet, siksi videoassistentilla pitää olla korkea stressinsietokyky.

Videoassistentin pitää olla reipas, eli pystyä vastaanottamaan palautetta ja tekemään kovasti töitä, toteaa Hormio (2014). Videoassistentin ei tarvitse kuitenkaan laittaa omaa persoonaa vakan alle piiloon, vaan olla oma itsensä. Hormio muistuttaa että vaikka työ on välillä raskasta, se on vaivan arvoista. Eränen (2014) yhtyy Hormion mielipiteisiin siten että hänenkin mielestään asenteen pitää olla kohdillaan. Joka tehtävästä ei tarvitse pitää ja työ ei ole glamouria. Eränen toteaa vielä että työ ei ole sitä että on ”siistiä olla julkkisten kanssa tekemisissä”, vaan työtä siinä missä muukin työ. Työ voi olla tylsää ja paljon odottelua, siitä huolimatta asenne pitäisi olla kuin partiolaisella, eli olla aina valmis tekemään kaikkea. Videoassistentti voi esim. tuoda kuvaajalle kahvia ja hakea 1.

assistentille henkilökohtaisen vaatekassin autosta, jotta voi vaihtaa kuivat sukat, kehoittaa Eränen.

Nimetön videoassistentti (2014) tunnustaa että hänen oli vaikeaa näyttää reippaalta ja kiireiseltä tylsinä hetkinä ja neuvoi tulevia videoassistentteja näyttämään kiireiseltä, vaikka ei olisi mitään tekemistä. Välillä monitori on koko viikon samassa paikassa ja kuitenkin pitäisi näyttää motivoituneelta tekemään töitä, toteaa Nimetön videoassistentti. Kiinnostavaa on se että videoassistentin työ on tärkeää koko työryhmälle, vaikka arvostus on kuitenkin vähäistä, toteaa Ailasmäki (2014).

4.2 Ennakoiminen

Ennakoiminen on hyvä neuvo sekä ennen kuvauksia että kuvauspäivänä. Kalustopäivä on tarkoitettu kaluston läpikäyntiin, jolloin videoassistentti käy videokalustonsa läpi, miettii kytkentöjä ja kaluston määrää sekä miten laitteet tulee kiinnittää kärryyn. Videoassistentilla tulisi olla mukanaan ainakin ruutuvihko ja kynä, jotka pysyvät mukana koko tuotannon ajan, ehdottaa Eränen (2014). Siihen vihkoon voi kirjoittaa muistiinpanoja siitä mitä 2. assistentti opettaa kalustopäivän aikana. Vihkoon voi piirtää kaavion miten johdot kytketään kamerasta monitoriin ja tallentimeen. On myös tärkeää kirjoittaa miten tallennin toimii, vaikka laitteen käsikirja olisi saatavilla. Hormio (2014) muistuttaa että PSU niminen tallennin voi mennä rikki, jollei sitä sammuteta ennen kuin sähköt katkaistaan. PSU on vähän kuin tietokone, joka tarvitsee prosessoida loppuun ennen sammuttamista, toteaa Hormio. Ailasmäki (2014) lisää että vihkoon tulee kirjoittaa tallentimella tallennetut kohtaukset, että tietää mistä ne löytyvät. Kun joku pyytää voitko näyttää viime viikon maanantaina kuvattu kohtaus, niin tiedät mistä se löytyy. Johonkin tallennusvälineeseen mahtuu koko elokuva, kun taas jotkut tallentimet tallentavat muistikortteille, toteaa Ailasmäki.

Kun videoassistentti lähtee kuvauksiin hänellä pitää olla mukana ainakin teippiä, sakset, veitsi ja ruuvimeisseli, toteaa Rytönen (2014). On todella tärkeää että videoassistentilla on itsellä nämä kaikki työvälineet. Jos kuitenkin lainaa muilta, pitää ehdottomasti kysyä jos saa lainata, ja palauttaa samaan paikkaan mistä sen otti, lisää Rytönen. Pukeutumisen kannalta kannattaa varautua kaikenlaisiin sääolosuhteisiin, toteaa Eränen (2014).

Vaikka callsheetissa lukisi koko päivän INT kohtauksia, niin silloinkin kannattaa varautua että joku kuva voidaan kuvata ikkunan ulkopuolelta, jolloin ollaan ulkona. Talvella ulkona pitää olla toppavaatteet, lämpimät kengät, varahanskat, pipo jne. Kesällä voi sataa kaatamalla vettä, siksi on hyvä olla mukana vaihtovaatteet, kehottaa Eränen. Videoassistentilla pitää olla mukana ennen kaikkea työhanskat ja taskulamppu, toteaa Hormio (2014). Vaatteiden väri on myös tärkeää. Suosin mustaa, koska kuvauspaikalla on välillä heijastavia pintoja, niin sillä pääsee parhaiten piiloon. Jollei löydy mustia vaatteita, niin pitäisi välttää kirkkaita värejä. Interiööri kuvauksissa olisi todella hyvä olla ainakin musta ”huppari”, lisää Hormio. Nimetön videoassistentti (2014) tunnustaa että hän ei osannut varautua työn likaisuuteen, joten myös siksi kannattaa pitää tummia vaatteita yllään.

4.2.1 Mihin sijoittaa monitori

Ennakoimista vaatii ennen kaikkea monitorin sijoittaminen. Kaikilla on mielipide monitoripaikan valitsemiseen ja kannattaa toki ystävällisesti kuunnella, mutta minä kuvaussihteerinä yleensä autan informoimalla mihin se laitetaan, toteaa Hormio (2014). Apulaisohjaajalta on turha kysellä mihin monitori tulisi sijoittaa. Hän luultavasti kääntää laitamaan sen johonkin todella kauas, koska apulaisohjaajien mielestä se on aina vaan tiellä, Hormio lisää. Jos ohjaajalla on langaton käsimonitori, niin sitä priorisoidaan, eli ensin kuvayhteys käsimonitoriin ja sitten kakkosmonitoriin. Hormio tunnustaa että näin ollen hän voisi tehdä kompromissin että monitori on kauempana. Jos ohjaaja istuu kuvaussihteerin vieressä, niin ihanteellinen monitorin paikka on sellainen missä näkee toiminnan sekä paljaalla silmällä että monitorista, täsmentää Hormio.

Kaikkien ohjaajien toive on että monitori tulisi mahdollisemman lähelle kameran kohtaa ja näyttelijöitä, toteaa Ailasmäki (2014). Monitorin ruutu on suunnattu niin että kun ohjaaja nostaa katseensa ylös monitorista, näkee hän toiminnan paljaalla silmällä kameran suunnasta. Tämä olisi ideaali tilanne, mikä on välillä vaikeaa toteuttaa. Pääasia on ettei ohjaajan tarvitse olla selkä näyttelijöitä päin, painottaa Ailasmäki. Ongelmana on se että joissakin tuotannoissa ei aivan tarkalleen tiedetä missä se kameran paikka on ja sitä haetaan useaan otteeseen. Tällaiset tilanteet ovat haasteellisia videoassistentille.

Käytännössä se voi mennä niin että videoassistentti joutuu vaihtamaan monitorin paikkaa monta kertaa ennen kuin sijainti tyydyttää kaikkia. Alkuvaiheessa harjoittelijan työskentely on aika hidasta ja sitten kun tulee tällainen tilanne, alkaa se pienimuotoinen naljailu kun videoassistenttia joudutaan odottamaan, toteaa Ailasmäki.

Hormio (2014) muistuttaa että monitorin sijainnissa pitää huomioida valojen tulevat paikat, koska niitä ei ole monesti vielä sijoitettu kun monitori on jo paikalla. Valaisijan kanssa kannattaa käydä keskustelua asiasta. He yleensä kertovatkin että siihenkö aiot laittaa monitorin, kun siihen tulee kohta lamppu, lisää Hormio.

EXT kuvaustilanteessa auringon suuntaan laitetaan varjo, ettei monitorin ruudussa näy heijastuksia, toteaa Rytönen (2014). Jollei teltaa ehdi pystyttämään, niin valo-osastolta voi lainata c-ständin ja flagin sekä hiekkasäkin. Kun puhutaan kiireestä niin ohjaaja voi olla huolestunut esim. aikataulusta ja jos monitorissa ei näy kuvaa, se voi olla viimeinen pisara, toteaa Rytönen. Nimetön videoassistentti (2014) kehottaa että jos koulussa on kuvauskalustoa, kannattaa pystyttää yhden päivän ajan erilaisia flägejä ja statiiveja, niin säästyy monelta murheelta itse kuvauksissa. Flägin pystytys on vaikeampaa kuin uskoi-si, toteaa Nimetön videoassistentti.

4.3 Rutiinien omaksuminen

Videoassistentin työnopeus on valtavasti kiinni rutiineista, toteaa Eränen (2014). Kun keksii hyvän rutiinin, tekee siis samassa järjestyksessä asiat, se nopeuttaa toimintaa. Silloin ei tarvitse miettiä miten tämän teen, vaan se tulee itsestään. Jo ennen kuvauksia ns. kamerakaluston läpikäynnissä kannattaa käydä 2. assistentin kanssa läpi mitä videokärryssä tulee olla ja mitä ei, sekä miten kytkeä monitori ja tallennin niin että työ olisi nopeaa ja tehokasta. Usein videoassistenteilla tulee kaluston läpikäyntipäivänä sellainen tunne että työ on tosi helppoa, mutta kun tulee kuvauspaikalle ensimmäistä kertaa ja alkaa kokoamaan kalustoa, huomaakin että on unohtanut kaiken opetetun edelliseltä päivältä, painottaa Eränen.

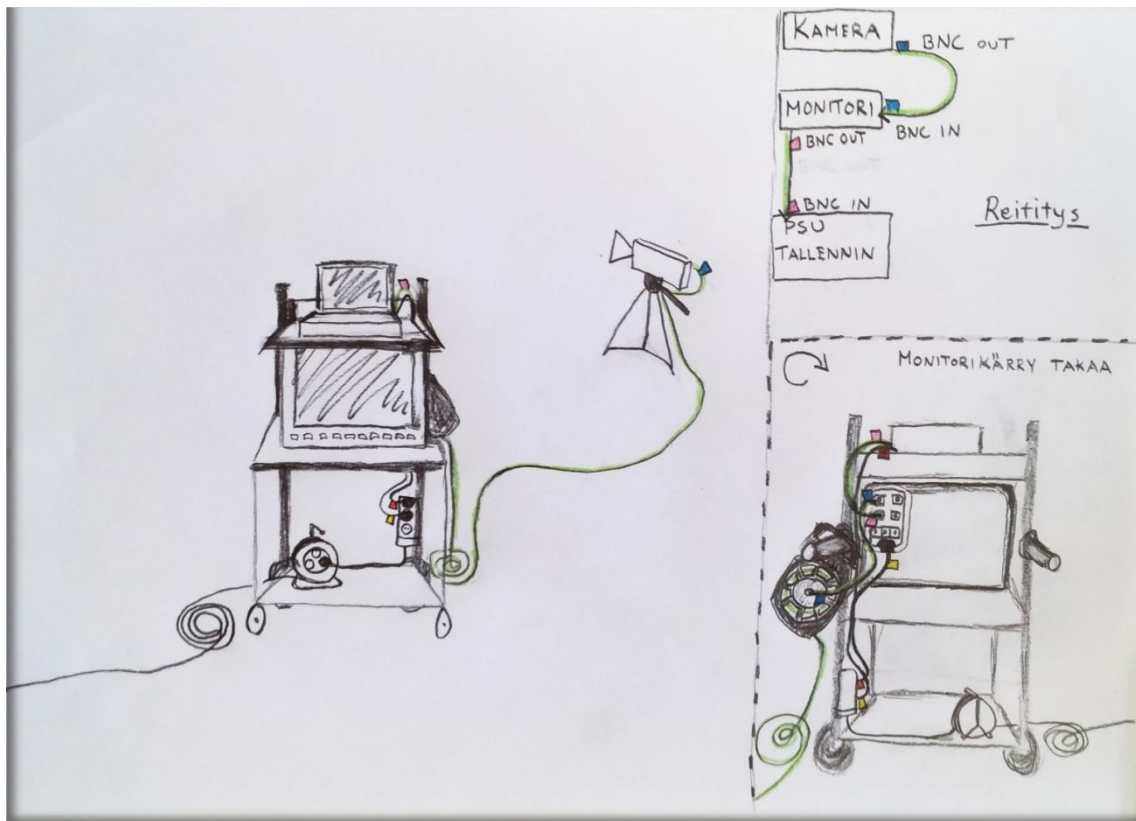
Välillä huomaa niitä videoassistentteja, jotka ihan itse keksivät suojata kalustonsa hyvin ja kehittelee siihen kätevän systeemin mikä nopeuttaa pystytystä ja purkua, toteaa Ailasmäki (2014). Osalla ei tule sitä työrutiinia, vaikka useampi työviikko on jo takana. Ensimmäisen viikon aikana huomaan onko harjoittelijasta työhön vai ei. Muutaman päivän päästä harjoittelijan tulisi tietää miten työ tehdään, ilman että joutuu tuhat kertaa kertoa mihin monitori tulee ja miksi, lisää Ailasmäki.

Työrutiini muodostuu heti aamusta kun 2. assistentti ja videoassistentti purkavat kalustonsa kamera-autosta. Eränen (2014) huomauttaa että kaluston järjestys autossa pysyy aina samana. Hän yleensä kiinnittää hyllyjen reunoille teipit jossa lukee mitä siinä kuuluisi olla, koska tämä helpottaa muistia ja rutiinin muodostamista. Eränen selventää että yleensä kahdelle alimmaiselle hyllylle laitetaan niitä tavaroita joita tarvitsee päivittäin. Ylähylly on sen sijaan tavaroille joita tarvitsee harvemmin ja yleensä henkilökohtaiset vaatekassit ovat myös tällä hyllyllä. Kun tullaan kuvauspaikalle videoassistentti siirtää itsenäisesti kärryt ulos autosta ja hakee sähköpistoketta monitorilleen, toteaa Ailasmäki (2014). Hormio (2014) huomauttaa että kun videoassistentti on selvittänyt monitorin paikan, niin hän voi viedä kärryn jo paikoilleen sekä kytkeä BNC kameraan, vaikka sähköä ei vielä saataisikaan. Jos kamera-autossa on vara-akku tai ”genis” niin niitä voi tuoda siihen lähettyville, jos sähköä ei saa mistään muualta. Kun oma työpiste on valmis kuvaukseen, voi avustaa kameraryhmää jos tarvis, toteaa Hormio.

Kun tulee siirtymä toiseen kuvauspaikkaan tai purku, niin yleensä 1. assistentti vie kameran autoon ja 2. assistentti pakkaa jalustat ja kinopään maglineriin. Videoassistentti purkaa kalustonsa samanaikaisesti. Käytännöllisistä syistä monitorikärry ja magliner pakataan viimeiseksi autoon, koska ne vievät tilaa, toteaa Rytönen (2014). 2. assistentti ja videoassistentti pakkaavat kahdestaan auton, jolloin 1. assistentti voi istua jo autossa kahvikuppi kädessä ja puhua vaikka puhelimeen, toteaa Eränen (2014). Ailasmäki (2014) huomauttaa että jos harjoittelija on kiinnostunut työstään, niin kyllä hän automaattisesti kehittelee työrutiininsa niin että työtä on helppo tehdä.

4.3.1 Miten olla nopea ja tehokas

Nopeuteen vaikuttaa ennakoimisen ja pelilukutaidon lisäksi, myös se miten monitorikärryn johdot on kytketty ja miten videoassistentti arvioi tarvittavan kaluston määrän, toteavat Hormio ja Eränen (2014). Monitorikärryssä on paljon johtoja, sekä BNC- että sähköjohtoa. Tärkeää on organisoida monitorikärry niin että siinä olisi yksi jatkojohto, johon kiinnitetään monitori, tallennin jne. Kärystä lähtee vain tämä jatkojohto chokokelaan, jolloin aikaa säästyy kun ei tarvitse kiinnittää ja irrottaa kun yksi johto kelasta, kärryn siirtämisen yhteydessä, toteaa Eränen. Välillä monitorikärryä tai kameraa joutuu siirtämään vain esim. kahden metrin verran ja silloin menee turhaa aikaa irrottaa edes se yksi johto kelasta. Hyvä videoassistentti ennakoi tällaiset tilanteet jättämällä ylimääräistä BNC johtoa ja sähköjohtoa monitorin viereen nippuun, jolloin pienet kärryn siirtymiset voi tehdä johdot kytkettyinä, kehottaa Eränen. Sitten kun johdot pitää irrottaa ja siirtää enemmän kuin 2 metriä niin BNC johtoa ei tarvitse kelata takaisin kelaan vaan kerätä johto nippuun ja laittaa kärryn kahvaan roikkumaan ja tämä pätee myös sähköjohdon kanssa. Kärryn kahvasta on taas helppo ottaa johto mukaansa ja vetää kameraan, huomautta Eränen.

Kuva 3. Kuvasignaalin reititys yksinkertaisuudessaan.

Monitorikärkyssä on siis monta BNC johtoa, jotka menevät eri paikkaan. Johdot kannattaa merkata teipillä, mikä johto menee mihinkin laitteeseen. Tällä tavalla samanlaiset johdot erottuvat toisistaan, mikä nopeuttaa ja selkeyttää videoassistentin työtä. Kun kuvataan vaikka 4 kerroksessa ja kärky pitää purkaa ja kantaa ylös, niin teipit johdoissa nopeuttaa sen uudelleen kokoamista, toteaa Eränen (2014). Videoassistentin pitää arvioida itse kantaako koko kärryn ylös, vai ottaako pelkästään monitorin ja tallentimen mukaansa. Jos kyseessä on yksi nopea kuva ylhäällä, mutta muuten jatketaan alhaalla, niin silloin voi jättää kärryn suosiolla alas, lisää Eränen.

Hormio (2014) painottaa että videoassistentin pitää tietää mitkä asiat ovat ne oleelliset kuvaustilanteessa. Jos on kiire ja joku nopea kuva kuvataan esim. ulkona rankka sateella, niin silloin ei välttämättä tarvita monitoria kyseiseen kuvaan, vaan se voi jäädä sisälle, jolloin videoassistentti siirtää kärryn niin että se on valmiina paikallaan seuraavaa kuvaa ajatellen, toteaa Hormio.

4.4 Pelilukutaito/ Tilannetaju

Kun videoassistentilla on suu täynnä pullaa, kahvikuppi kädessä ja on 500 metrin päässä kuvaustilanteesta, on hän ihan väärässä paikassa seuraamassa tilannetta, toteaa Rytkönen (2014). Videoassistentin tulisi omaksua työn ns. pelilukutaito. Rytkönen tarkoittaa että videoassistentin tulisi tarkkailla ympärillä olevaa tilannetta, vaikka välillä tuntuisikin siltä ettei mitään tapahdu. Vaikka oma työ olisi hetkellisesti hoidettu, niin ympärillä on ihmisiä jotka keskittyvät tekemään töitä. Täten puhelimen ”räpläämistä” tulisi myös välttää. Ailasmäki (2014) toteaa myös että puhelimen käyttöä tulisi välttää myös näyttelijöitä ja heidän motivaatiota ajatellen. Jos kaikilla on puhelin kädessä, niin se antaa vaikutelman ettei ketään kiinnosta näyttelijöiden suoritus, lisää Ailasmäki. Videoassistentin tulee olla läsnä ja valppaana, koska aina tulee yllättäviä muutoksia kuten siirtää työpistettään tai antaa enemmän johtoa kameralle, toteaa Rytkönen. Eränen (2014) painottaa että vaikka videoassistentti olisi juuri laittanut BNC johdon kiinni kameraan, voi olla että neljän minuutin päästä kamera siirtyy toiselle puolella settiä. Tämä tarkoittaa sitä että 1. assistentti on irrottanut johdon ja videokärkyä tulee siirtää ja nopeasti, lisää Eränen.

Kuva 4. PSU tallennin kosketusnäytöllä (Film and Digital Times [www])

Ailasmäki (2014) huomauttaa että vaikka nykykamerat käynnistävätkin nauhoituksen PSU laitteessa, niin videoassistentin paikka on kuitenkin monitorin välittömässä läheisyydessä. Jos jotakin menee rikki, videoassistentti huomaa sen heti jos pysyy työpisteellään. Ailasmäki kehottaa myös välttämään turhaa puhumista ohjaajalle, näyttelijöille ja muille taiteellisesti vastaaville. Mielipiteet kannattaa pitää itsellään ja kunnioittaa muita antamalla heille työrauhan. Ohjaaja on kuitenkin monta kuukautta miettinyt sitä miten jokin asia kannattaa toteuttaa, eli jos mielessä käy antaa jokin nokkela vinkki, niin kannattaa jättää se sanomatta. Videoassistentin tulisi käyttäytyä huomaamattomasti vaikka tärkeää työtä tekeekin, toteaa Ailasmäki.

Eränen (2014) on samaa mieltä yllä olevien kanssa siitä että videoassistentin paikka on monitorilla, muttei missään nimessä istu monitorin edessä, saati ohjaajan tuolissa. Monitori on ensisijaisesti tarkoitettu ohjaajalle ja kuvaussihteerille. Jos videoassistentti polttaa tupakkaa, niin pitää miettiä missä sitä polttaa. Vaikka päävastuullista työtä tekevät polttaisivat monitorilla, niin videoassistentti ei polta siinä vaan menee kauemmaksi polttamaan. Videoassistentti ei myöskään tule tupakka huulessa kameralle laittamaan BNC johtoa, huomauttaa Eränen.

Hormio (2014) selventää että videoassistentin työ on assistenttitason työtä, eli hänen tehtävänä on auttaa muita. Assistenteilla on eri säännöt kuin ohjaajalla tai näyttelijöillä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä että muut voivat istua, mutta videoassistentti voi istua sitten kotona. Videoassistentin istuminen ei ole ensiarvoisen tärkeää. Kuvauspai-
kalla on kuitenkin välillä rento tunnelma, mutta sitten kun on tosi kyseessä on tärkeää osata katkaista vitsailu ja ottaa työ tosissaan. Vaikka ohjaaja ja näyttelijät vitsailevat toisilleen, se ei tarkoita että videoassistentti voi tehdä samoin. Joskus ohjaaja haluaa rentouttaa näyttelijää purkamalla energiaa tällä tavoin johonkin rankkaan kohtaukseen, eli rentous voi olla tilannesidonnaista.

Nimetön videoassistentti (2014) painottaa että on hyvä uskaltaa kysyä, mutta miettiä koska kysy ja keneltä. Hän toteaa myös että väärällä hetkellä kysyminen voi ärsyttää muita. Videoassistentti tunnustaa että hän ei koskaan löytänyt tätä tasapainoa harjoittelunsa aikana. Hormio (2014) lisää että näyttelijöille ei kannata mennä sanomaan mitään, odottaa mieluummin että he tulevat luoksesi puhumaan, jos he sitä haluavat. Videoassistentti voi puhutella kameraryhmää, kuvaussihteeriä ja apulaisohjaajaa. Yleisesti kysymyksen ajoituksen kanssa kannattaa arvioida kuinka kiireellistä asiaa on, jos näkee esim. apulaisohjaajan olevan todella kiireinen, niin silloin ei ehkä kannata kysyä, neuvoo Hormio.

4.5 Malttia ja maalaisjärkeä

Malttia ja maalaisjärkeä tarvitsee joka työssä, myös videoassistentin työssä. Eränen (2014) toteaa että usein videoassistenteilla ei ole tarpeeksi kärsivällisyyttä seurata tilan-
netta ja toimia sen mukaan. Vaikka videoassistentti osaa työnsä, niin välillä se osaami-
nen menee hukkaan, kun he ovat joko liian ajoissa tai liian myöhään esim. BNC johdon kanssa kameralla, painottaa Eränen. Malttia tarvitaan myös silloin kun tulee ongelmia kuvayhteyden kanssa, toteaa Rytönen (2014). Yhdessä tuotannossa oli kerran videoas-
sistentti, joka oli ymmärtänyt kiire sanan väärin. Kun kuva jostain syystä hävisi monito-
rista, hän lähti juosten selvittämään ongelmaa niin että kompastui monitorin johtoihin ja
kaatoi monitorin. Niin kiire ei ole koskaan että tarvitsisi juosta, huomauttaa Rytönen.
Millä keinoin kuvayhteyden voi saada takaisin on neuvottu luvussa 4.5.1.

Videoassistentilla pitää olla maalaisjärkeä ja käytännönjärkeä. Ota hetki ja ajattele, neuvoo Eränen (2014). Ensin pitää tietää säännöt ennen kuin rikkoo niitä. Tämä liittyy sekä sosiaaliseen toimintaan että käytännön työtehtäviin. Kuvauspaikalla voi puhua ”jonne joutavia” henkilön kanssa vasta sitten kun on päässyt hyviin väleihin tämän kanssa. Mitä käytännön työtehtäviin tulee, niin ensin pitää tietää rutiinit esim. auton pakkaamisessa. Se pakataan samalla tavalla joka päivä. Sen jälkeen voi tilanteen vaatiessa siirtää alahyllyltä laatikon ylähyllylle, jos sen paikka on parempi siinä, selventää Eränen. Tämä tarkoittaa kuitenkin sitä että työn perusluonne pysyy samana, joten pieniä yksityiskohtia voi kehittää, jos sellaisia keksii, lisää Eränen.

Mitä maalaisjärkeen tulee, niin sateella monitorikärky tulee suojata pressulla, toteaa Ailasmäki (2014). Kun joku asettaa kahvikupin monitorin päälle, silloin tulee sanoa että siihen sitä ei voi laittaa. Monitorit ovat sähköisiä laitteita, jolloin kaikki nestemäinen sen lähettyvillä on vaaraksi, muistuttaa Eränen (2014). Vaikka videoassistentti on kameraryhmän alin hierarkiassa, niin hänellä on oikeus huomauttaa työryhmälle että monitorin päälle tai kärkyllä ei saa laittaa kahvikuppeja, lisää Eränen.

4.5.1 Mitä tehdä jos kuva ei näy

Ensimmäisenä kannattaa katsoa onko monitorissa ja kamerassa virta, toteaa Hormio (2014). Eränen (2014) lisää että kannattaa tarkistaa onko BNC johto kiinni kamerassa ja onko se oikeassa sisään ja ulostulossa sekä kameran päässä että monitorissa. Jos on langaton lähetin ja vastaanotin, tarkistetaan myös kulkeeko signaali, toteaa Hormio. Ailasmäki (2014) lisää että jos kuvataan ulkona ja kamera on esim. kulman takana sekä lähettimellä ei ole suoraa näköyhteyttä monitorin vastaanottimeen, niin silloin voi kuvayhteys katketa. Sisätiloissa signaali kulkee myös kulman takana, koska se heijastuu seinien kautta, toteaa Ailasmäki. Kun signaali kulkee langattomasti, niin laitteita kannattaa myös sammuttaa ja käynnistää uudelleen aina välillä, koska laitteet ovat voineet jumittua, lisää Hormio. Eränen muistuttaa että pitää katsoa jos joku on vahingossa painanut monitorissa olevia painikkeita, niin että kuva on hävinnyt. Näin voi käydä kun esim. ohjaaja on laittanut käsikirjoituksensa monitorin eteen ja painanut vahingossa B

kanavan painiketta vaikka kuva kulkee A kanavan kautta, muistuttaa Eränen.

Kuva 5. Monitoriin tulee kuva A kanavan kautta (katso nuoli).

Jollei kuva vielääkään näy, alkaa johtojen heiluttelu ja liittimien tarkistus. 1. assistentti voi liikuttaa kameran päässä olevaa johtoa, jolloin videoassistentti katsoo monitoria jos kuva ilmestyisi, toteaa Eränen (2014). Jos BNC vedot ovat pitkiä ja jatkoliittimiä on käytössä, niin kannattaa ehdottomasti tarkistaa liitoskohdat, ennen johdon vaihtamista, toteaa Hormio (2014). Jos nämä kaikki ovat kunnossa, ja kuvaa ei vielääkään näy, kannattaa vaihtaa BNC johto, toteaa Hormio. Varajohtoja kannattaa siksi olla mukana kärkyssä, muistuttaa Eränen. BNC johdon vaihtaminen tapahtuu siten että uusi johto vedetään ensin kameraan ja sitten kelataan rikkiäinen johto pois. Näin työryhmä saa mahdollisemman nopeasti kuvan monitoriin, toteaa Eränen.

Jos kuva ei vielääkään näy, voi olla että monitorin A sisääntuloliitin on rikki ja siksi tulee siirtää johdot monitorin B kanavaan. Videoassistentti voi myös kokeilla vetää kamerasta johto suoraan monitoriin, eikä tallentimen kautta. Näin voi tarkistaa jos ongelma onkin tallentimen sisääntulo- tai ulostuloliittimessä, huomauttaa Eränen (2014). Hormio (2014) tiivistää että kuvayhteyden ongelmanratkaisu koostuu virran tarkistamisesta, signaalin kulkemisesta ja johtojen sekä liittimien tarkistuksesta. Rytkönen (2014) muistut-

taa että aina ei ole vastausta siihen miksi jokin asia ei yksinkertaisesti toimi ja sekin asia pitää hyväksyä.

5 POHDINTAA

Tutkimukseni tarkoitus oli kartoittaa mitä videoassistentilta vaaditaan pitkän fiktioelokuvan kuvauksissa. Toivoin että haastatteluiden kautta saisin mahdollisemman paljon informaatioita siitä mitä videoassistentilta vaaditaan ja mitkä ovat ne työtehtävät joihin assistentin tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Haastateltavani vastasivat monipuolisesti ja kertoivat mitä ominaisuuksia videoassistentilla tulisi olla ja miten työtehtävät tulisi suorittaa. Tutkimukseni osoitti että videoassistenttityö on vaativaa ja työtehtävien pienetkin yksityiskohdat tulisi omaksua, jotta olisi tehokas ja nopea työntekijä, joka saisi arvostusta.

Vastaukset haastattelun alustaviin kysymyksiin oli vain pieni osa haastattelussa käydystä keskustelusta. Olen tyytyväinen tutkimuksen tuomaan tiedon määrään, vaikka pitkien haastatteluiden läpikäynti olikin vaikeampi prosessi kuin osasin kuvitella. Jos tekisin tutkimuksen uudestaan, jäsentelisin kysymykset niin että haastatteluiden vastauksia olisi helpompi verrata keskenään. Haastattelin myös enemmän videoassistentteja, jotka ovat hiljattain suorittaneet työharjoittelunsa, siten saisin enemmän tietoa mikä heidän mielestään on työn vaatimustaso. Tutkimus olisi voinut koostua myös konkreettisesta videoassistenttityön havainnoinnista kuvauspaikalla ja sen raportoinnista.

Ideota jatkotutkimukselle voisi olla videoassistenttityön historian kartoittaminen, joka olisi vaatinut liikaa resursseja liittää omaan tutkimukseeni. Kun mietitään että onko videoassistenttityön vaatimukset liian haastavia harjoittelijalle suorittaa, niin tästä aiheesta voisi tehdä tutkimus haastattelemalla opettajia ja tuottajia. Tutkimukseni voisi toimia hyvänä taustatietona, kun mietitään harjoittelijan sijoittamista videoassistentiksi. En usko että harjoittelija kykenee työharjoittelujakson aikana sisäistämään kaikkia työn vaatimuksia, koska oppiminen vie aikaa keneltä tahansa. Uskon että opinnäytetyöni voi olla suureksi avuksi uusille videoassistenttiharjoittelijoille. Lukemalla se hyvissä ajoin en-

nen kuvauksia, ehtii sisäistämään videoassistentin toimenkuva. Tällä tavalla opinnäyte-työni saavuttaa tavoitteensa.

6 LÄHTEET

KIRJAT

Brown, Blain. 2002, *CINEMATOGRAPHY: Image making for cinematographers, directors and videographers*. Focal Press, 303 s.

Elkins, David E. 2009, *The Camera Assistant's Manual*. Focal Press, 516 s.

Hedström, Klaus. 2014, *NÄILLÄ MENNÄÄN Elokuvaihmiset kertovat*. Plankton Zoo Oy, 204 s.

Hyytiä, Riina. 2004, *ENNEN KUIN KAMERA KÄY Ideasta kuvauksiin, tekijät kertovat*. Taideteollisen korkeakoulun julkaisu A 50, 208 s.

Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa. 2005, *HAASTATTELU, TUTKIMUS, TILAN-TEET JA VUOROVAIKUTUS*. Tampere: Vastapaino, [E-kirja], 310 s.

Silver, Alan & Ward, Elizabeth. 1992, *THE FILM DIRECTOR'S TEAM*, Beverly Hills: SILLMAN-JAMES PRESS, 248 s.

Singleton, Ralph S. & Conrad, James A. 2000, *Filmmaker's Dictionary*. 2 painos. California: LONE EAGLE PUBLISHING COMPANY, 358 s.

Sterner, Roland. 1999, *ordbok för filmare*. Stockholm: FilmhusFörlaget, 141 s.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli. 2009, *LAADULLINEN tutkimus ja sisällönanalyysi*, 10 painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 182 s.

Vilhunen, Airi. Nemert-Svedlund, Elisabet. Rundblom, Gunilla. 1989, *ELOKUVA- kirja: Elokuvan tekeminen, lukeminen, näkeminen*. Helsinki: Laatusana Oy, 128 s.

Wheeler, Paul. 2009, *HIGH DEFINITION CINEMATOGRAPHY*. 3 painos. Focal Press, 294 s.

OPINNÄYTETYÖT

Jumppanen, Julia. 2013, *HILJAINEN TIETO APULAISSOHOJAAJUUDESSA*. Opinnäytetyö KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU, 31 s. Saatavilla:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/55337/jumppanen_julia.pdf?sequence=1

Lindén, Jenna. 2013a, *HARJOITTELIJOIDEN TYÖOLOJAT ELOKUVATUOTANNOISSA – Selvitys Suomen Elokuvasäätiölle*. Opinnäytetyö Turun Ammattikorkeakoulu, 31s.

Saatavilla:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/58841/Linden_Jenna_.pdf?sequence=4

Lindén, Jenna. 2013b, *TAVOITTEENA REILU HARJOITTELU – Harjoittelijoiden työolojen kehittäminen elokuvatuotannoissa*. Opinnäytetyö Turun Ammattikorkeakoulu, 32s. Saatavilla:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/58841/Linden_Jenna_.pdf?sequence=4

Suomi, Timo. 2010, *Opas digitaalisen tuotannon perusteista tuotantohenkilökunnalle*. Opinnäytetyö METROPOLIA, 28 s. Saatavilla:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/14995/Suomi_Timo.pdf?sequence=1

Valoma, Laura. 2008, *KUVAUSRYHMÄN HIERARKIA*. Opinnäytetyö Tampereen Ammattikorkeakoulu, 30s. Saatavilla:

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/10382/Valoma.Laura.pdf?sequence=2>

INTERNET-LÄHTEET

Aaltonen, Jouko. *KÄSIKIRJOITUKSESTA TUOTANTOON*. PDF tiedosto. Saatavilla: http://www.lapinlisa.fi/ohjeet/material/Kasikirjoituksesta_tuotantoon.pdf. Noudettu 26.4.2014

Britannica Editors. 2010, *Filmmaking Behind the Camera: 5 Questions for Hollywood Video Technician Chris Wagganer*, luotu 22.12.2010. 3s. Saatavilla: <http://www.britannica.com/blogs/2010/12/filmmaking-behind-the-camera-5-questions-for-hollywood-video-technician-chris-wagganer/>. Noudettu 4.2.2014

Creative skillset. *Video Assist Operator*. Saatavilla: http://www.creativeskillset.org/film/jobs/camera/article_4825_1.asp. Noudettu 4.2.2014

ELOKUVANTAJU. *Toimenkuvat – Job Descriptions*. Elokuvantajun artikkelisarja. Saatavilla: <http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/tuotanto/artikkelit/toimenkuvat.jsp>. Noudettu 4.2.2014

Film and Digital Times. *PSU tallennin, Kuva*. Saatavilla: http://www.fdtimes.com/wp-content/uploads//2012/02/FDTimes-Vantage_Paris-N12_50121.jpg. Noudettu: 4.5.2014

Inside Jobs. *Video Assist Operator*. Saatavilla: <http://www.insidejobs.com/careers/video-assist-operator>. Noudettu 4.2.2014

Suomen Elokuvaajien yhdistys F.S.C ry. *TOIMENKUVA Elokuvaaja*. Elokuvantajun artikkelisarja. Saatavilla: http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/tuotanto/artikkelit/toimenkuva_kuvaaja.jsp. Noudettu 4.2.2014

Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto. 2013, *NUORET KEIKALLA, KESÄTÖISSÄ JA HARJOITTELEMASSA*. PDF tiedosto. Saatavilla:
http://www.teme.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=298&Itemid=180. Noudettu 31.1.2014

HAASTATTELUT

Ailasmäki, Mika. 2014, *Haastattelu videoassistentin työstä* [suullinen]. Suoritettu 10.2.2014 klo. 9:00-10:00.

Eränen, Elina. 2014, *Haastattelu videoassistentin työstä* [puhelinhaastattelu]. Suoritettu 25.2.2014 klo. 18:30-19:45.

Hormio, Sini. 2014, *Haastattelu videoassistentin työstä* [suullinen]. Suoritettu 19.2.2014 klo. 14:00-14:40.

Nimetön videoassistentti. 2014, *Haastattelu videoassistentin työstä* [suullinen]. Suoritettu 15.2.2014 klo. 16:00-17:00.

Rytkönen, Aleksi. 2014, *Haastattelu videoassistentin työstä* [suullinen]. Suoritettu 8.2.2014 klo. 12:30-13:30.

7 LIITTEET

Arcadan pyynnöstä pidempi tiivistelmä ruotsiksi:

7.1 Sammandrag

Motiv

Mitt examensarbete handlar om vad videoassistentens arbete går ut på i praktiken och vad det krävs av en videoassistent i en långfilmsproduktion. Motivet till min undersökning baserar sig på mina egna arbetserfarenheter som videoassistent och C-foto. Jag har arbetat sex år i filmbranschen och arbetat som C-foto i sju långfilmer. Jag har också arbetat som klippassistent i långfilmsproduktioner, B-foto i kortfilmer och reklaminspelningar, samt varit A-foto i några kortfilmer. Min arbetserfarenhet från filmbranschen, speciellt som C-foto, ger bra grund för min undersökning eftersom C-foto oftast handlar om videoassistenten i långfilmsproduktioner.

Alltför ofta blir videoassistenten illa behandlad vid inspelning p.g.a. att arbetsuppgifterna inte har gjorts tillräckligt snabbt, noggrant eller på eget initiativ. Utmaningen med min undersökning var att det har skrivits ganska lite om videoassistenter överlag och därför behövs det en undersökning som visar vad videoassistentens arbete går ut på och vad det förväntas av en videoassistentpraktikant på fältet. Behovet av min undersökning kom också fram i Jenna Lindéns examensarbete, *Tavoitteena Reilu Harjoittelu – Harjoittelijoiden työolojen kehittäminen elokuvatuotannoissa*, där hennes undersökning kom fram till att praktikanterna behöver mera utbildning för arbetet innan praktiken börjar.

Metod

I min undersökning använder jag mig av en kvalitativ metod i form av temaintervju. Jag intervjuade en scripta, en videoassistent och tre kameraassistenter, som har arbetat i långa fiktionsfilmer. Mitt undersökningsmaterial baserade sig på fem personers åsikter och erfarenhet av vad videoassistentens arbete går ut på och vilka utmaningar som kan

uppkomma vid inspelning. I kvalitativ undersökning är det viktigt att intervjuobjekten har tillräckligt mycket information eller erfarenhet av ämnet.

Jag intervjuade Aleksi Rytönen, som har arbetat elva år i filmbranschen, varav 10 år som B eller C-foto. Det andra intervjuobjektet var Mika Ailasmäki, som har arbetat mest som B-foto och som har varit med i 40 långfilmer. Den tredje kameraassistenten var Elina Eränen, som har arbetat i 13 långfilmer. Hon har arbetat som B-foto, C-foto och som videoassistent. Sini Hormio var scriptan som jag intervjuade för min undersökning. Hon har arbetat 8 år i filmbranschen och är mycket aktiv med att handleda videoassistentpraktikanter i långfilmsproduktioner. Videoassistenten som jag intervjuade ville vara anonym. Videoassistenten blir färdig regissör på våren 2014 och hade varit på sin första långfilmsproduktion som videoassistentpraktikant.

Syfte

Syftet med mitt examensarbete är att vägleda videoassistenter, som utför sin praktik i en långfilmsproduktion, så att filmbranschen kunde få skolade videoassistenter och läroanstalterna sina studerande in i branschen. Mitt examensarbete torde fungera bäst då videoassistentpraktikanten läser den i god tid innan inspelningarna börjar. På så sätt får studerande möjligheten att bekanta sig med arbetsuppgifterna på förhand. Mitt examensarbete kan också fungera som bra bakgrundsinformation till en assistentkurs på läroanstalterna.

Resultat

Videoassistenten ansvarar för monitoreringen för regissören, scriptan och övriga i inspelningsgruppen. Videoassistenten bandar tagningarna med en bandare och spelar upp tagningarna vid behov. Min undersökning visar att videoassistenten borde ha hög stresstolerans, hög arbetstakt, rätt inställning, kunna förutse arbetssituationer, anamma spelreglerna samt rutinerna med tålamod och sunt förnuft. I intervjun framgick det också hur videoassistenterna borde uppföra sig på inspelningsplatsen, vad som påverkar arbetstakten och hur man skall gå tillväga då ett tekniskt problem uppkommer.

Intervjuobjekten påpekar att grundregeln för videoassistentarbetet är att man inte skall ta saker och ting personligt. Det nämndes också att fastän videoassistenten skulle utföra sitt arbete utmärkt, finns det ändå möjligheten att någon påpekar och korrigerar arbets sättet. Videoassistentpraktikanten är en nybörjare i gruppen som kan utsättas för andras arbetsstress och därför är det viktigt att videoassistenten har hög stresstolerans. Att göra film är inte glamour och arbetet kan vara rätt tråkigt ibland. Ändå borde videoassistenten vara färdig att göra vad som helst, dvs. ha rätt inställning till arbetet. Detta innebär t.ex. att hämta en kopp kaffe till fotografen eller hämta torra strumpor till B-foto. Videoassistentens uppgift är att assistera andra i gruppen.

Arbetstakten har mycket att göra med hur man anammar rutinerna. Då arbetet är rutinmässigt utförs arbetet snabbt och man behöver inte fundera så noggrant på varje enskild arbetsuppgift. Man skall förutse arbetssituationer både innan inspelningsdagen och på inspelningarna. Videoassistenten skall ha rätt utrustning med sig, tejp, sax, häfte, penna osv. samt rätta kläder för rätt väder. På inspelningsplatsen gäller det att vara på alerten då man planerar var monitorkärnan skall vara. Monitorn borde vara placerad så att regissören ser skådespelarna både med blotta ögat och från monitorrutan.

Anamma de s.k. spelreglerna går ut på att följa med vad som händer runtomkring på inspelningsplatsen, så att man är i rätt tid på rätt plats. Sunt förnuft och tålamod krävs det då det t.ex. regnar. Alla elektriska apparater skall skyddas från vätskor. Detta innebär också att kaffekoppar etc. inte skall placeras på monitorn, vilket händer alltför ofta. Tålamod behövs det speciellt då när det är brottom och ett tekniskt problem uppkommer. Det är förbjudet att springa fastän man har brottom. Om bildsignalen försvinner, skall man lugnt kontrollera kopplingarna från kameran till monitorn samt till bandaren. Det är skäl att kontrollera också om apparaterna får el.

Sammanfattning

Intervjuobjekten förklarade i detalj hur videoassistenten borde utföra sitt arbete och vilka egenskaper videoassistenten borde ha. Min undersökning visar att videoassistentens arbete är rätt krävande och videoassistenten borde anamma också de små detaljerna i

olika arbetsuppgifter, så att arbetet kan utföras snabbt och att inspelningsteamet kan respektera assistenten. Jag hoppas att mitt examensarbete hjälper blivande videoassistentpraktikanter att utföra sitt arbete enligt förväntningarna.

Är videoassistentens arbete för krävande för en praktikant att utföra? Detta skulle vara ett bra förslag till fortsatt forskning. Att undersöka videoassistentarbetets historia skulle också vara ett beaktansvärt ämne för blivande examensarbeten.